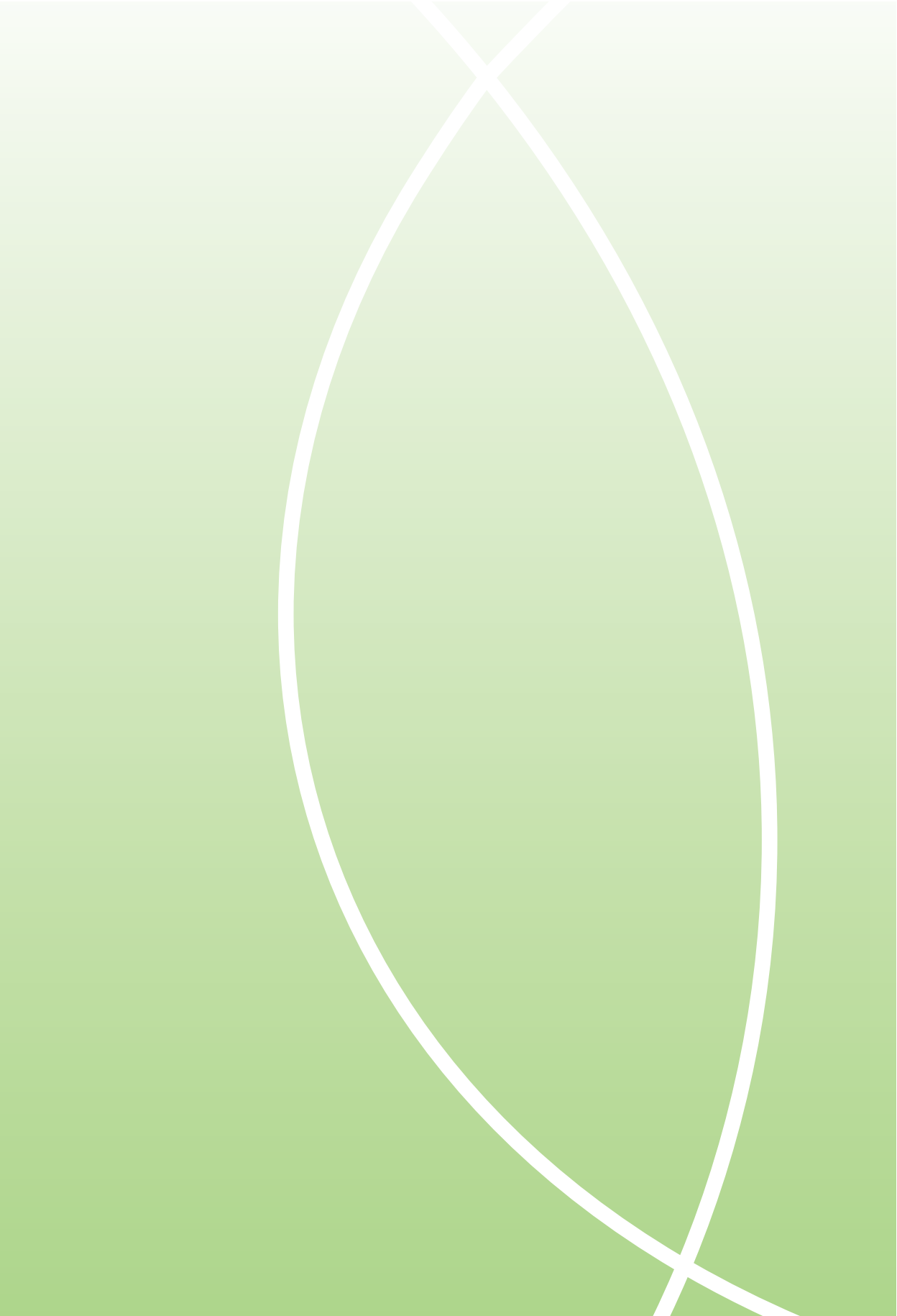

Kommunernas informationsansvar

EN GUIDE OM LAGSTIFTNING, EKONOMI OCH INSATSER
FÖR UNGA SOM VARKEN ARBETAR ELLER STUDERAR

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Kommunernas informationsansvar

EN GUIDE OM LAGSTIFTNING, EKONOMI OCH INSATSER
FÖR UNGA SOM VARKEN ARBETAR ELLER STUDERAR

Generella frågor om skriften besvaras av:
Lena Jutdal, lena.jutdal@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2012
ISBN: 978-91-7164-887-7
Omslagfoto: Maria Rosenlöf
Foto: Rickard Eriksson, Casper Hedberg, Maskot,
Mostphotos, Maria Rosenlöf
Produktion: ETC Kommunikation
Tryck: LTAB, december 2012

Förord

Enligt skollagen är varje kommun skyldig att hålla sig informerad om hur deras ungdomar är sysselsatta. Det gäller de unga som är mellan 16 och 20 år och som inte går i, eller har gått ut, gymnasieskolan. Regleringen kallas för det kommunala informationsansvaret och syftet är att förebygga att unga människor hamnar utanför både arbete och studier.

Frågan om hur vi kan minska ungdomsarbetslösheten engagerar starkt ute i kommunerna. Tyvärr uppfattas lagstiftningen av informationsansvaret som otydlig och det saknas vägledning i hur den ska tolkas och tillämpas. Det är mot denna bakgrund som Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram den här guiden. I den försöker vi besvara frågorna om vad kommunen är skyldig att göra, hur andra aktörers ansvar ser ut och, inte minst, hur kommunen praktiskt kan arbeta med informationsansvaret.

Guiden vänder sig till dig som är tjänsteman eller politiker i en kommun och som kommer i kontakt med det kommunala informationsansvaret. Vår förhoppning är att skriften ska kunna fungera som inspiration och vägledning i arbetet med att främja ungas etablering på arbetsmarknaden, både på policynivå och i den praktiska verksamheten.

Guiden ingår i Sveriges Kommuner och Landstings prioriterade fråga Unga till arbete, där vi arbetar för att stödja kommunerna i deras strävan att främja unga människors väg till egen försörjning.

Vi vill tacka alla de kommuner som har delat med sig av sina erfarenheter till den här guiden. Ett särskilt varmt tack till de kommunrepresentanter som har lagt ner tid och engagemang genom att vara med i vår referensgrupp.

Arbetet med guiden har genomförts av Lena Jutdal i samarbete med Roy Melchert, Tor Hatlevoll och Åsa Karlsson vid Sveriges Kommuner och Landsting.

Stockholm i december 2012

Per-Arne Andersson

Avdelningschef

Avdelningen för lärande och arbetsmarknad

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 7 Sammanfattning

- 9 Kapitel 1. Regleringen av informationsansvaret
- 9 Detta är det kommunala informationsansvaret
- 11 Vad innebär lagtexten?
- 12 Kommunens möjligheter att erbjuda individuella åtgärder
- 14 Sammanfattning

- 15 Kapitel 2. Kommunens och andra aktörers ansvar för ungdomar
- 15 Kommunens ansvar inom socialtjänst och skola
- 16 Landstingen har ansvar för hälso- och sjukvården
- 17 Ansvaret för arbetsmarknadsinsatser
- 18 Finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

- 19 Kapitel 3. Målgruppen för informationsansvaret

- 21 Kapitel 4. Organisation
- 21 Mål och styrdokument
- 22 Organisatorisk placering
- 24 Vikten av samverkan
- 26 Från projekt till permanent verksamhet
- 27 Uppföljning och utvärdering

- 29 Kapitel 5. Information om unga utanför gymnasieskolan
- 29 Register över målgruppen
- 31 Kontakt med de ungdomar som omfattas
- 33 Information till alla elever?
- 34 Sekretess

- 35 Kapitel 6. Insatser
- 37 Introduktionsprogrammen
- 38 Alternativa studievägar för behöriga elever
- 39 Praktik
- 42 Försörjning

- 43 Kapitel 7. Förebyggande arbete
- 43 Att motverka studieavbrott
- 45 Övergången från grundskola till gymnasieskola

- 46 Kapitel 8. Lönar det sig?

- 49 Bilagor

Sammanfattning

Kommunernas informationsansvar innebär en skyldighet för kommunen att hålla sig informerad om hur ungdomar mellan 16 och 20 år är sysselsatta om de inte går i gymnasieskolan. Syftet med att samla in den här informationen är att kunna erbjuda individuella åtgärder till unga som varken arbetar eller studerar och som saknar en gymnasieutbildning. Informationsansvaret är därmed en viktig del i arbetet för att bekämpa ungdomsarbetslösheten och förhindra att ungdomar som avbryter sina studier fastnar i ett långvarigt utanförskap.

Lagen innebär inte någon skyldighet att erbjuda särskilda insatser. Att stödja en ung person att återgå till sin utbildning eller att etablera sig på arbetsmarknaden kan dock leda till stora, eller mycket stora, vinster för både individen och samhället. Det finns beräkningar som pekar på att även relativt kostsamma insatser för målgruppen lönar sig om de så bara lyckas vända utvecklingen för en av hundra deltagare.

Informationsansvaret regleras i skollagen, men det betyder inte att arbetet med att identifiera och kontakta de unga som berörs måste genomföras inom ramen för gymnasieskolan. Det finns många exempel på kommuner som har lagt ansvaret utanför skolan, exempelvis under arbetsmarknadsförvaltningen, hos individ- och familjeomsorgen eller direkt under kommunstyrelsen. Det är inte den organisatoriska placeringen av ansvaret som avgör om arbetet med informationsansvaret fungerar bra i en kommun. Istället tycks det vara tydliga och politiskt förankrade mål samt en fungerande samverkan mellan kommunens olika verksamheter som leder till ett framgångsrikt arbete.

Kommunerna ansvarar för att erbjuda alla ungdomar gymnasieutbildning, medan Arbetsförmedlingen ansvarar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Ungar som har avbrutit sina gymnasiestudier kan därför vara aktuella för insatser hos både kommunen och Arbetsförmedlingen. Därför är det också av stor vikt att få till stånd en samsyn och en fungerande samverkan mellan kommunen och Arbetsförmedlingen lokalt.

Gymnasieskolan är en frivillig skolform, men utan en gymnasieutbildning är det svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Det ligger en dubbelhet i att det är frivilligt att studera på gymnasiet samtidigt som kommunen har skyldigheter i enlighet med informationsansvaret. I många kommuner finns en osäkerhet om hur man kan gå till väga för att kontakta de unga som tillhör målgruppen och vilka insatser som kan erbjudas. Politiskt förankrade mål och riktlinjer för verksamheten är därför av stor vikt för ett effektivt arbete.

Det finns många oklarheter i hur bestämmelsen om kommunernas informationsansvar ska tolkas och tillämpas, men de statliga skolmyndigheterna har ännu inte kommit med någon vägledning i frågan. I den här guiden försöker Sveriges Kommuner och Landsting därför besvara frågor om vad kommunen egentligen är skyldig att göra, hur information om berörda ungdomar kan samlas in, och vilka insatser som kan vara lämpliga för kommunen att erbjuda.

INFORMATIONANSVARET I KORTHET

- Kommunen är skyldig att ta reda på hur ungdomar under 20 år som inte går i gymnasieskolan är sysselsatta
- Syftet är att underlätta för kommunen att stödja unga som varken arbetar eller studerar
- Politiskt förankrade mål är en framgångsfaktor för det här arbetet
- En effektiv verksamhet kräver en fungerande samverkan inom kommunen samt mellan kommunen Arbetsförmedlingen och andra aktörer
- Rent ekonomiskt är det mycket lönsamt för både stat, kommun och landsting att satsa på att få unga människor att slutföra sin utbildning eller etablera sig på arbetsmarknaden

Regleringen av informationsansvaret

Det kommunala informationsansvaret infördes i skollagen 2005 och gav redan från början stort utrymme för olika tolkningar. Sedan lagen kom till har dessutom förutsättningarna för kommunerna att utforma arbetsmarknadsinsatser för unga i gymnasieåldern begränsats. Många kommuner upplever därför en osäkerhet kring vilka verktyg som står till deras förfogande när det gäller att stödja unga människor att återgå till sina studier eller etablera sig på arbetsmarknaden. I detta avsnitt tittar vi närmare på vad kommunernas informationsansvar egentligen innebär.

Detta är det kommunala informationsansvaret

Kommunernas informationsansvar infördes i skollagen efter ett förslag i den ungdomspolitiska propositionen *Makt att bestämma – rätt till välfärd*¹. Bestämmelsen är i sak oförändrad i den nya skollagen från 2010 och återfinns i lagens 29:e kapitel²:

”Information om icke skolpliktiga ungdomar.

9§ En hemkommun ska löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Not. 1. Regeringens proposition 2004/05:2, s. 84–88.

Not. 2. Skollagen (2010:800), 29 kap. 9§.

Kommunens skyldighet enligt första stycket omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.”

Lagregleringen innebär därmed en skyldighet att regelbundet hålla sig informerad om hur de personer som har fyllt 16 men inte 20 år och som är folkbokförda i kommunen sysselsätter sig, om de inte går i eller har avslutat gymnasieskolan. Eftersom informationsansvaret regleras i skollagen har Skolinspektionen ett tillsynsansvar för att kommunerna lever upp till lagens krav.

Gymnasieskolan är skyldig att informera om avbrott

Genom att hämta in informationen löpande kan kommunen fånga upp elever som hoppar av sin gymnasieutbildning under läsårets gång. Går eleven i en fristående gymnasieskola, eller i en skola i en annan kommun, är skolan skyldig att snarast meddela hemkommunen om eleven avbryter sin utbildning.³

Not. 3. Skollagen (2010:800), 15 kap. 15§.

Vad innebär lagtexten?

Hur ofta ska informationen uppdateras?

Enligt skollagen ska kommunen löpande hålla sig informerad om ungdomars sysselsättning. Vad som avses med ”löpande” är dock inte närmare beskrivet, varken i lagen eller i förarbetena⁴. Inte heller Skolverket eller Skolinspektionen har slagit fast hur begreppet ska tolkas. SKL:s slutsats är därför att det är upp till den enskilda kommunen att besluta hur man ska arbeta för att anse sig leva upp till lagens krav. Vid en eventuell tillsyn av Skolinspektionen kan kommunen behöva redogöra för sin tolkning av begreppet.

Bestämmelsen om informationsansvaret ger heller ingen vägledning i frågan om efter hur lång tid eller hur ofta en kommun ska ta en ny kontakt med de unga som redan har tackat nej till stöd från kommunen en gång. Därför är det här ytterligare en viktig punkt att resonera om när kommunen tar fram sina riktlinjer för arbetet med informationsansvaret.

I kapitel 5 kan du läsa mer om hur olika kommuner gör för att löpande hålla sig informerade om hur unga i målgruppen för informationsansvaret är sysselsatta.

När har man fullföljt sin gymnasieutbildning?

En elev har fullföljt sin gymnasieutbildning när hon eller han har uppnått gymnasieexamen. Gymnasieexamen kan bara erhållas efter ett fullständigt gymnasieprogram. För den gamla gymnasieskolan gäller att eleven har fullföljt utbildningen när hon eller han har uppnått slutbetyg. Det innebär betyg från kurser i en omfattning om minst 2 500 gymnasiepoäng, alternativt slutbetyg från reducerat program med minst 2 250 poäng⁵.

Det här betyder att alla ungdomar under 20 år som inte går i gymnasieskolan, men som inte har uppnått gymnasieexamen eller ett slutbetyg från gymnasiet, omfattas av informationsansvaret. Det inkluderar även de ungdomar under 20 år som har ett samlat betygsdokument från gymnasieskolan.

När har en elev avbrutit sin utbildning?

En elev anses ha avbrutit sin utbildning i gymnasieskolan om hon eller han inte kommer till undervisningen, och inte heller har anmält en giltig orsak till frånvaron, inom tre dagar efter det att terminen startat.

En elev som har påbörjat sina studier i gymnasieskolan anses ha avslutat utbildningen om hon eller han har uteblivit från undervisningen under mer än en månad i följd. Det gäller dock inte om frånvaron har berott på sjukdom

Not. 4. Regeringens proposition 2004/05:2 - Makt att bestämma, rätt till välfärd.

Not. 5. Motverka studieavbrott, SKL (2012).

eller beviljad ledighet. Rektorn kan därutöver besluta att eleven inte ska anses ha avslutat utbildningen om det finns synnerliga skäl för detta. En elev som vill avbryta sin utbildning utan att slutföra den, ska anmäla det till sin rektor. Om personen i fråga inte har fyllt 18 år ska även vårdnadshavaren samtycka till att eleven avslutar sina studier.⁶

Är kommunen skyldig att erbjuda individuella åtgärder?

Bestämmelsen om informationsansvaret säger inte att kommunen är skyldig att erbjuda individuella åtgärder, utan att informationsinsamlingen ska syfta till att kunna erbjuda sådana. I den proposition som låg till grund för bestämmelsen kan man läsa att:

”Denna information skall underlätta för kommunen att erbjuda ungdomar, som trots tidigare erbjudanden inte studerar på gymnasieskolan, en lämplig individuell åtgärd inom ramen för kommunens befintliga verksamhet.”⁷

Med andra ord innebär regleringen snarare en möjlighet än en skyldighet för kommunen att erbjuda insatser. De allra flesta kommuner erbjuder ändå insatser till de unga som omfattas av ansvaret, läs mer om det i kapitel 6.

I denna guides sjunde kapitel ger vi en beskrivning av de samhällsekonomiska vinster som kan uppstå om en ung person kan få hjälp att gå tillbaka till gymnasieskolan eller att etablera sig på arbetsmarknaden, i stället för att stå utanför både arbete och studier.

Kommunens möjligheter att erbjuda individuella åtgärder

I och med att kommunen inte är skyldig att erbjuda insatser inom ramen för informationsansvaret, finns det heller inte någon särskild reglering om vilka insatser som kan komma i fråga. I den ungdomspolitiska propositionen från 2004⁸ beskrev dock regeringen vilka åtgärder som man tänkte sig kunde vara aktuella för kommunen att erbjuda.

I propositionen tydliggör regeringen att det handlar om åtgärder inom ramen för kommunens befintliga verksamhet och att det för de flesta ungdomar rör sig om studier på gymnasieskolan. Regeringen menar i propositionen att det bör vara en kommunal angelägenhet att erbjuda vägledning och stöd för att alla unga under 20 år ska kunna påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning.

Not. 6. Gymnasieförordning (2010:2039), 12 kap.

Not. 7. Proposition 2004/05:2: Makt att bestämma - rätt till välfärd, sidan 86.

Not. 8. Proposition 2004/05:2: Makt att bestämma - rätt till välfärd, sidan 86.

Samtidigt menade regeringen att insatser även på andra områden kunde komma ifråga. I det sammanhanget nämns arbetsmarknadsåtgärder samt insatser inom socialtjänsten och landstinget. Regeringen har även senare, i propositionen till den nya skollagen, betonat att de insatser som erbjuds inte behöver handla om utbildning och att samverka med andra verksamheter, som socialtjänsten och de statliga arbetsmarknadsmyndigheterna, därför är av vikt. De insatser som regeringen nämner i det här sammanhanget är studie- och yrkesvägledning, praktik, coaching och ”andra verksamheter som syftar till att hjälpa individen vidare till arbete eller studier”⁹.

När informationsansvaret infördes 2005 avsattes inte några resurser till kommunerna för att kunna erbjuda individuella åtgärder. Regeringen skriver i propositionen att lagförslaget inte leder till något utökat ansvar för kommunerna och därför inte innebär några kostnadsökningar¹⁰. Inte heller i samband med att den senaste skollagen infördes avsattes några särskilda resurser för insatser inom informationsansvaret. I en undersökning som SKL gjorde 2008 angav dock 56 procent av de tillfrågade kommunerna att det förtydligade informationsansvaret inneburit ett utökat arbete för kommunerna. Drygt 40 procent menade att de fått ökade kostnader¹¹. I SKL:s senaste arbetsmarknadsenkät från 2012 framgår att två av tre, eller 67 procent, av kommunernas arbetsmarknadsförvaltningar erbjuder stöd till ungdomar under 20 år som omfattas av kommunernas informationsansvar.

Förändrade förutsättningar för kommunerna

Det är alltså i första hand insatser inom kommunens befintliga verksamhet som kan erbjudas i arbetet med informationsansvaret. Samtidigt har flera förändringar skett som har inneburit att möjligheten för kommunen att organisera arbetsmarknadsinsatser för unga under 20 år har begränsats under senare år. Detta gäller framför allt avskaffandet av det tidigare kommunala ungdomsprogrammet (KUP) och av gymnasieskolans individuella program. Genom KUP kunde en kommun sluta avtal med Länsarbetsnämnden om arbetsmarknadsinsatser för ungdomar under 20 år. Sedan KUP avskaffades 2006 finns det inte längre något enhetligt ramverk för kommunerna att erbjuda arbetsmarknadsåtgärder för 16–19-åringar.

Gymnasieskolans individuella program ersattes från och med höstterminen 2011 med fem introduktionsprogram. En avgörande skillnad mellan det gamla och de nya programmen är att en elev som är behörig till gymnasieskolan i normalfallet inte får läsa på ett introduktionsprogram. Studier eller

Not. 9. Proposition 2009/10:165: Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet, sidorna 451-452 samt 596-598.

Not. 10. Proposition 2004/05:2: Makt att bestämma - rätt till välfärd, sidan 148.

Not. 11. Det kommunala uppföljningsansvaret - som kommunerna ser det, SKL (2008).

praktik inom det individuella programmet har, enligt tidigare uppföljningar, varit en av de vanligaste insatserna inom det kommunala informationsansvaret. Vilken effekt detta har haft för andelen ungdomar som är behöriga till ett nationellt program men som trots detta inte studerar, återstår att se. Under avsnitt 6 kan du läsa mer om introduktionsprogrammen och om möjliga studievägar för behöriga elever.

”En avgörande skillnad mellan det gamla och de nya programmen är att en elev som är behörig till gymnasieskolan i normalfallet inte får läsa på ett introduktionsprogram.”

Sammanfattning

- Syftet med lagen om informationsansvaret är att förhindra att ungdomar som varken arbetar eller studerar hamnar i ett långvarigt utanförskap
- Lagen innebär ett ansvar att hålla sig informerad om hur kommunens ungdomar är sysselsatta
- Informationen ska underlätta för kommunen att erbjuda insatser inom ramen för sin ordinarie verksamhet
- Insatser med anledning av informationsansvaret behöver inte begränsas till skolans verksamheter
- Det kan också bli aktuellt med insatser inom exempelvis socialtjänsten, rehabiliteringen eller på arbetsmarknadsområdet
- Sedan 2005 har kommunens möjligheter att erbjuda andra insatser än gymnasieutbildning kraftigt begränsats
- Sedan 2007 ansvarar Arbetsförmedlingen för arbetsmarknadsåtgärder för ungdomar från 16 års ålder

Kommunens och andra aktörers ansvar för ungdomar

Kommunen är skyldig att erbjuda alla ungdomar gymnasieutbildning, även om de inte är behöriga till något nationellt program. Samtidigt är gymnasieskolan en frivillig skolform och den enskilda individen har rätt att tacka nej till en utbildningsplats. Det är Arbetsförmedlingen som ansvarar för arbetsmarknadspolitiska insatser för personer över 16 år. Det är i det här gränslandet mellan stat och kommun som informationsansvaret balanserar. Hur ser egentligen de respektive ansvaren ut?

Kommunens ansvar inom socialtjänst och skola

Enligt socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att alla som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Denna portalparagraf omfattar även barn och unga, men innebär ingen inskränkning i det ansvar som andra huvudmän kan ha inom sina respektive områden. Socialtjänsten ska också verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden.¹²

Så länge en person går i förskolan eller skolan är det i första hand skollagen som reglerar kommunens ansvar för barn och unga. Det handlar om att alla elever ska ges likvärdiga förutsättningar för att utvecklas mot och nå målen för undervisningen, och om att främja barns och ungas hälsa.

I Sverige råder skolplikt. Den innebär att alla barn i åldrarna 7 till 16 år som är bosatta i Sverige måste gå i grundskola, grundsärskola, sameskola eller specialskola. Skolplikten upphör efter det nionde skolåret, eller efter det tionde året för elever i specialskolan. Samtidigt är kommunen skyldig att erbjuda

Not. 12. Socialtjänstlag (2001:453) 2 kap. 1 § samt 5 kap. 1§.

gymnasieutbildning till alla ungdomar som är under 20 år. Gymnasieskolan är en frivillig skolform vilket betyder att eleven själv bestämmer om hon eller han vill påbörja en sådan utbildning. En elev som har skrivit i sig i gymnasieskolan ska dock delta i verksamheten om hon eller han inte har giltigt skäl att utebli.

Gymnasieskolan ansvarar för att eleverna ges ett tillräckligt stöd för att klara utbildningen. Ansvaret regleras i skollagen och gäller både kommunala och fristående skolhuvudmän. Här handlar det bland annat om elevens rätt till en individuell studieplan¹³, elevhälsa och tillgång till studie- och yrkesvägledning¹⁴, liksom skolans skyldighet att utreda eventuella stödbehov¹⁵ och att erbjuda utvecklingssamtal¹⁶.

För en elev som har avbrutit sin utbildning på gymnasiet har skolan inte längre något formellt ansvar. Då träder istället kommunens ansvar inom ramen för det kommunala informationsansvaret och socialtjänstlagen in, liksom Arbetsförmedlingens ansvar för arbetsmarknadsinsatser.

Från och med 18 års ålder kan en ung person under vissa förutsättningar ansöka om ekonomiskt bistånd. Den kommunala nämnd som ansvarar för biståndet, kan då begära att den unga personen ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Syftet ska vara att utveckla individens möjligheter att försörja sig själv genom arbete eller studier¹⁷. Kommunens insatser ska vara ett komplement snarare än ett alternativ till Arbetsförmedlingens insatser eller reguljära utbildningar. Nämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan en person anvisas till sysselsättning.¹⁸

Landstinget har ansvar för hälso- och sjukvården

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. När det gäller personer som omfattas av det kommunala informationsansvaret, kan samverkan med hälso- och sjukvården bli aktuell eftersom den ansvarar för såväl habiliteringen och rehabiliteringen som barn- och ungdomspsykiatrin. Många landsting har också särskilda ungdomsmottagningar. Bland sin övriga verksamhet erbjuder dessa ofta samtal och rådgivning för ungdomar som mår psykiskt dåligt.

Not. 13. Skollag (2010:800), 16 kap, 25§.

Not. 14. Skollag (2010:800), 2 kap. 25-26 §§ och 28-29§§.

Not. 15. Skollag (2010:800), 3 kap. 8-9§§.

Not. 16. Skollag (2010:800), 15 kap. 20§.

Not. 17. Socialtjänstlag (2001:453), 4 kap. 4§.

Not. 18. Ekonomiskt bistånd. Stöd för rättstillämpning och handläggning i den kommunala socialtjänsten, sidan 89 ff, Socialstyrelsen (2003).

Ansvar för arbetsmarknadsinsatser

Kommunernas formella ansvar för arbetsmarknadspolitiken är begränsat, men i realiteten tar de ett mycket stort ansvar för områdets utformning och för insatser på lokal nivå. En kartläggning som SKL genomförde 2012¹⁹ visar att 93 procent av alla kommuner avsätter särskilda medel för arbetsmarknadsåtgärder. Ungdomar under 25 år är en av de grupper som kommunerna uppger står i fokus för arbetsmarknadsinsatserna, tillsammans med arbetsökande som har ekonomiskt bistånd, långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning. Arbetet sker ofta i samverkan med Arbetsförmedlingen, ett samarbete som det stora flertalet kommuner tycker fungerar bra.

”Kommunernas formella ansvar för arbetsmarknadspolitiken är begränsat, men i realiteten tar de ett mycket stort ansvar för områdets utformning och för insatser på lokal nivå.”

Arbetsförmedlingens insatser för unga

För unga mellan 16 och 24 år är det i första hand insatser inom ramen för jobbgarantin för ungdomar som kan bli aktuella hos Arbetsförmedlingen. Syftet med garantin är att på ett tidigt stadium erbjuda särskilda insatser för att den arbetsökande så snabbt som möjligt ska få ett arbete eller återgå till en utbildning inom det reguljära utbildningssystemet.

För att en ung person ska kvalificera sig för insatser inom jobbgarantin krävs att hon eller han har varit arbetslös och anmäld som arbetsökande hos Arbetsförmedlingen i minst 90 dagar under de senaste fyra månaderna. För den som blivit inskriven i garantin kan Arbetsförmedlingen erbjuda en rad insatser, bland annat coachning, praktik och studier på folkhögskola.

Sedan 2012 har Arbetsförmedlingen infört ett bedömningsstöd som ska underlätta för dem att identifiera personer som löper risk för långvarig arbetslöshet. För dessa arbetsökande ska Arbetsförmedlingen upprätta en handlingsplan senast inom fem dagar från inskrivningstillfället. Därefter ska lämpliga insatser sättas in redan i ett tidigt skede. Genom det här arbetssättet ska unga som bedöms stå långt från arbetsmarknaden kunna erbjudas insatser utan att behöva vänta på att kvalificera sig för jobbgarantin²⁰.

Not. 19. Kommunernas arbetsmarknadsinsatser, enkätstudie 2012, SKL (2012).

Not. 20. Insatser för att förhindra långvarig arbetslöshet (AF-2011/414101), Arbetsförmedlingen (2012).

Inför en anställning för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga kan Arbetsförmedlingen erbjuda individuellt stöd genom en SIUS-konsulent²¹. Konsulenten samverkar med arbetsplatsen och ger den anställda individuellt stöd under anställningens första månader. Stödet trappas ned successivt för att helt upphöra när uppgifterna kan utföras självständigt. Under introduktionsperioden får den anställda vanligtvis aktivitetsstöd.

Arbetsförmedlingen har inte något uppsökande uppdrag när det gäller ungdomar. Det betyder att Arbetsförmedlingen enbart arbetar med de ungdomar som registrerat sig som arbetssökande hos förmedlingen. Unga som inte betraktas som aktivt arbetssökande kan också skrivas ut från förmedlingen. Tillsammans med kravet om 90 dagars inskrivningstid för deltagande i ungdomsgarantin, har detta inneburit att många kommuner trots allt erbjuder kompetenshöjande insatser för unga arbetslösa i kommunen.

I dag är det få ungdomar under 18 år som är registrerade hos Arbetsförmedlingen, troligen på grund av att de inte omfattas av ersättningssystemen vid arbetslöshet. Detta riskerar att leda till att storleken på den här gruppen arbetslösa ungdomar underskattas, samtidigt som alltför få unga får del av det stöd och de insatser som myndigheten kan erbjuda. Det är därför av stor vikt att alla unga som omfattas av informationsansvaret anmäler sig på Arbetsförmedlingen.

Finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser innebär en möjlighet att samordna kommunens, landstingets, Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans resurser i en gemensam organisation²². Den huvudsakliga målgruppen för en finansiell samordning mellan myndigheterna är individer som behöver samordnade insatser och som har olika former av fysiska eller psykiska besvär, arbetsmarknadsmässiga eller sociala problem. Ungdomar med aktivitetsersättning är en av målgrupperna för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Syftet är att tidsbegränsa aktivitetsersättningen, minska beroendet av ekonomiskt bistånd och underlätta självförsörjning.

Not. 21. Förordning (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

Not. 22. Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Målgruppen för informationsansvaret

Målgruppen för kommunernas informationsansvar är ungdomar under 20 år som har gått klart grundskolan, men som inte går i eller har fullföljt gymnasieskolan. Det är värt att understryka att det inte är alla som omfattas av informationsansvaret som är i behov av stöd eller insatser från kommunen. Många av dessa ungdomar arbetar, studerar utomlands, är ute och reser eller är sysselsatta på något annat sätt. Andra kan ha en mer problematisk situation där de behöver stöd för att återgå till sin utbildning eller etablera sig på arbetsmarknaden.

I ett samarbete mellan flera statliga myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting har Temagruppen Unga i arbetslivet²³ försökt beräkna hur stor gruppen ungdomar som varken arbetar eller studerar är. Enligt deras uppföljning saknade nationella register information om sysselsättningen för omkring 11 400 personer åldrarna 16–19 år under 2010. Det innebär att dessa ungdomar varken arbetade eller studerade och att de inte heller fick något stöd från kommunen, Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan under större delen av året²⁴. Enligt uppföljningen var över 70 procent av de i åldersgruppen som var utanför studier och arbete under 2009, i samma situation även 2010.

Att det saknas information om individen i nationella register behöver inte betyda att kommunen saknar kunskap om personen i fråga. Det är troligt att många av de här 11 400 personerna tillhör målgruppen för informations-

Not. 23. I temagruppen samarbetar Arbetsförmedlingen, Communicare, Försäkringskassan, Skolverket, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting samt Ungdomsstyrelsen.

Not. 24. Unga som varken arbetar eller studerar är enligt modellen de i åldersgruppen som under året haft inkomster under ett basbelopp, inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar och inte heller arbetspendlat till Norge eller Danmark.

ansvaret och att de har varit i kontakt med sin kommun. Eftersom unga personer ofta inte är berättigade till någon ekonomisk ersättning, kan de däremot inte alltid följas upp på nationell nivå.

Vikten av ett individuellt förhållningssätt

I vissa fall kan en ung person som varken arbetar eller studerar ha en komplex bakgrundsproblematik. Det kan handla om en svår familjesituation, depressioner, social fobi, missbruk eller liknande. I mötet med dessa ungdomar är det viktigt att hålla i minne att de inledningsvis kanske varken vill ha eller orkar med något stöd från kommunen. Många gånger kan det finnas en utbredd misstänksamhet mot myndigheter och myndighetspersoner. En viktig del av arbetet inom det kommunala informationsansvaret handlar därför om att motivera och skapa relationer – ett arbete som kan kräva både tid och resurser.

Flera kommuner pekar på att det individuella förhållningssättet är avgörande i arbetet med informationsansvaret. Om bakgrunden till skolavbrottet exempelvis är diskriminering, kan det behövas en helt annan typ av insats än om avbrottet beror på psykisk ohälsa eller studietrötthet. Genom att göra en ordentlig kartläggning av individens behov av stöd kan man spara mycket tid och resurser för både verksamheten och individen.

Under en sådan kartläggning kan man också upptäcka eventuella stödbehov som går utöver vad arbetet med informationsansvaret har möjlighet att möta. Det kan exempelvis röra sig om ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, unga som lever med hedersrelaterad problematik, självskadebeteende eller annat. Dessa unga kan då få hjälp att hitta rätt i kommunen eller i landstinget och kan på så sätt få det stöd de behöver och har rätt till.

Vårdnadshavarna är del av målgruppen

Förutom de unga själva, kan även deras vårdnadshavare ses som en del av målgruppen för arbetet som följer av kommunernas informationsansvar. Så länge den unga är under 18 år bör även vårdnadshavarna informeras om kommunens arbete med informationsansvaret. En del kommuner tycker att det är positivt om vårdnadshavaren eller vårdnadshavarna deltar på i alla fall det första mötet med en ung person. De menar att det gör det lättare att kontakta dem om något skulle dyka upp längre fram och att den unga kan få ett ökat stöd hemifrån för att delta i insatser m.m.

Organisation

I det här avsnittet tittar vi närmare på hur kommunerna organiserar sitt arbete med informationsansvaret. Även om organisationen ofta skiljer sig mycket åt kommunerna emellan, tycks det finnas några gemensamma faktorer som bidrar till att arbetet fungerar på ett bra sätt. Det handlar om mål och styrdokument, men också om var i kommunen verksamheten är placerad.

Hur många personer som finns i målgruppen påverkar naturligtvis också hur arbetet organiseras. Antalet folkbokförda ungdomar i åldrarna 16 till 19 år varierar över landet, från runt 150 personer i de minsta kommunerna till drygt 35 000 personer i Stockholms stad. Det gör att antalet ungdomar i målgruppen för informationsansvaret kan variera mellan en handfull och några tusen personer, beroende på kommunens storlek.

Mål och styrdokument

Gemensamt för många av de kommuner vars arbete med informationsansvaret fungerar bra, är att de har satt upp tydliga mål för arbetet och att det finns ett stöd från den politiska ledningen. De mål som sätts upp kan handla om allt från att minska andelen unga som varken arbetar eller studerar, till att slå fast hur lång tid som högst får gå innan en ung person blir kontaktad av kommunen efter att ha avbrutit sina studier. I många fall beskriver måldokumentet även vilka verksamheter som ansvarar för de olika delarna i arbetet som följer av informationsansvaret.

De mål som sätts upp kan formuleras i kommunens verksamhetsplan eller i något annat styrdokument. En stor del av landets kommuner har valt att ta fram en separat handlingsplan för informationsansvaret. Det finns inte några krav på att upprätta en handlingsplan, men att göra det kan vara en hjälp i den långsiktiga planeringen och underlättar ofta återrapportering och uppföljning. Hur styrdokumenterna är utformade är dock av mindre vikt, så

länge målen är politiskt förankrade och det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan olika kommunala verksamheter.

Eftersom arbetet med informationsansvaret spänner över flera verksamhetsområden, uppstår det ibland gränsdragningsfrågor som rör ansvarsfördelningen mellan olika kommunala förvaltningar. Genom att besluta om målen för informationsansvaret på en kommunövergripande nivå kan ansvarsfördelningen mellan olika förvaltningar och verksamheter tydliggöras och samverkan dem emellan underlättas. I några kommuner beslutas målen därför av kommunstyrelsen eller av kommunfullmäktige, andra har valt att fatta likalydande beslut i samtliga berörda nämnder. Till sjuende och sist handlar det om att inga unga människor ska hamna mellan stolarna på grund av en oklar ansvarsfördelning.

Organisatorisk placering

Enligt en kartläggning som Skolverket genomförde 2010 var det då vanligast att en enhet med anknytning till utbildning ledde arbetet med informationsansvaret i kommunen²⁵. Ofta skedde det genom en rektor med ansvar för det dåvarande individuella programmet. Andra enheter som nämndes var bland annat arbetsmarknadsenheter, vuxenutbildningen, särskilda verksamheter för unga och kommunalförbund för gymnasieutbildning. En femtedel av kommunerna angav att fler än en enhet ledde arbetet.

Det är ofta en studie- och yrkesvägledare som står för det praktiska arbetet med informationsansvaret. Närmare sex av tio kommuner angav detta i Skolverkets undersökning. Andra som arbetar praktiskt med informationsansvaret är samordnare av introduktionsprogram, arbetsmarknadshandläggare, administratörer eller projektledare för verksamheter som särskilt arbetar med ungdomar i målgruppen för informationsansvaret²⁶.

Det tycks inte finnas någon särskild organisatorisk placering för informationsansvaret som fungerar bättre än någon annan. De kommuner som har ett väl fungerande arbete med informationsansvaret har valt många olika sätt att organisera sig på. Många gånger ligger ansvaret på utbildningsförvaltningen, men även på arbetsmarknadsförvaltningen om det finns en sådan. Några kommuner har gett två förvaltningar, exempelvis utbildningsförvaltningen och individ- och familjeomsorgen, ett gemensamt ansvar för arbetet. Det finns inte något som tyder på att en viss organisatorisk placering av infor-

Not. 25. Vad gör kommunerna för unga som inte går i gymnasieskolan? En rapport om det kommunala informationsansvaret (uppföljningsansvaret), Skolverket (2011).

Not. 26. Resultaten i Skolverkets kartläggning stämmer väl överens med undersökningar från Kommunförbundet Stockholms Län samt från Regionförbunden Södra Småland och Kalmar län, båda från 2012.

mationsansvaret fungerar bättre än någon annan.

Tittar man däremot på de kommuner som i Skolverkets kartläggning inte tyckte att arbetet med informationsansvaret fungerade bra, var ansvaret för arbetet jämförelsevis ofta placerat inom ramen för en särskild gymnasieskola eller det dåvarande individuella programmet (nuvarande introduktionsprogrammen). En av fördelarna med att placera verksamheten utanför skolan är att den unga personen ofta har ett eller flera skolmisslyckanden bakom sig och därför kan vara lättare att nå fram till utanför skolmiljön.

Flera kommuner har påtalat att det finns en risk för att arbetet som följer av informationsansvaret kan bli alltför personberoende. Inom några verksamheter har man försökt lösa det problemet genom att skriva ner rutinbeskrivningar för de olika momenten i arbetet. Ett exempel på en rutinbeskrivning från Stockholms stad finns i bilaga 3.

BEHOVET AV EN SÄRSKILD MÖTESPLATS

Det kan finnas fördelar med att verksamheten med informationsansvaret har en egen lokal dit de unga kan vända sig om de har behov av stöd eller vägledning. Samtidigt understryker flera kommuner vi talat med att arbetet inte är beroende av en lokal, utan att det är arbetsättet som kommer att avgöra om verksamheten blir framgångsrik.

Vill man ha en särskild lokal för arbetet med informationsansvaret, finns det ett par saker som kan vara bra att tänka på:

- Vilken är den mest strategiska placeringen av lokalen? Det kan vara nära ett busstorg, eller vid en central plats som många ungdomar passerar. Några kommuner har förlagt sin verksamhet till ett ungdomens hus eller någon annan lokal med aktiviteter för ungdomar. En av anledningarna till det är att göra det lätt att gå in till dem, utan att det är uppenbart för andra vilken verksamhet man ska besöka.
- Hur uppfattas mötesplatsen av kommunens unga? Det är bra om platsen upplevs som positiv och inte uppfattas som stigmatiserande att besöka. Flera kommuner menar att det är en balansgång att framstå som en neutral arena, inte för myndighetstyngd, men ändå ha goda kontakter och kanaler till alla relevanta myndigheter såsom skolan, socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Vikten av samverkan

En bra samverkan mellan berörda aktörer är kanske den viktigaste framgångsfaktorn i arbetet med unga som varken arbetar eller studerar. Samverkan behövs både inom kommunens olika verksamheter och mellan kommun, landsting och stat. I flera kommuner finns det också goda samarbeten med det lokala näringslivet, ideella organisationer och närliggande folkhögskolor.

Det är lättare att både nå och arbeta med unga så länge de finns kvar i gymnasieskolan. Samtidigt är det viktigt att de elever som slutat att komma till skolan skrivs ut, så att insatser inom ramen för informationsansvaret kan bli aktuella. Vilka rutiner som ska gälla lokalt kan vara bra att diskutera med gymnasieskolorna i kommunen för att skapa ett gemensamt förhållningssätt. Ansvarsfördelningen måste vara tydlig för alla parter, inklusive fristående skolhuvudmän.

I arbetet med att främja ungas etablering på arbetsmarknaden är naturligtvis samverkan med Arbetsförmedlingen helt central eftersom de har ansvaret för arbetsmarknadsåtgärder för personer från 16 års ålder. Till skillnad från kommunen kan Arbetsförmedlingen dock neka en person stöd om hon eller han inte kommer till inplanerade möten osv. Många kommuner upplever att Arbetsförmedlingen som statlig myndighet har ett mindre flexibelt förhållningssätt i jämförelse med kommunerna. Samtidigt vittnar flera kommuner om att de lokala arbetsförmedlingskontorens angreppssätt kan skilja sig mycket åt, trots att de ibland till och med tillhör samma kommun. För att kunna sätta individen i fokus för insatserna är det av stor vikt att etablera ett gott samarbete med Arbetsförmedlingen på orten och gemensamt komma överens om ansvarsfördelning och rutiner för samverkan.

Om kommunen är med i ett samordningsförbund för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, kan det vara värt att diskutera hur det kan involveras i arbetet. En av målgrupperna för samordningsförbundens arbete är nämligen ungdomar med aktivitetsersättning och deras insatser rör ofta unga som står långt från arbetsmarknaden.

AKTÖRER FÖR SAMVERKAN KRING INFORMATIONANSVARET

› Gymnasieskola	› Vårdcentral
› Grundskola	› Arbetsförmedlingen
› Elevhälsan	› Försäkringskassan
› Studie- och yrkesvägledning	› Kultur- och fritidsförvaltningen
› Flyktingmottagningen	› Folkhögskolor
› Barn- och ungdomspsykiatri	› Andra ideella organisationer
› Socialtjänsten	› Det lokala näringslivet
› Arbetsmarknadsenheten	› Brandkår
› Ungdomsmottagningen	› Polis

Rutiner för samverkan

Många kommuner understryker behovet av gemensamma rutiner för att få till stånd en långsiktig samverkan som inte är personberoende. Det kan vara en utmaning att få en fungerande samverkan på plats mellan organisationer som har olika arbetssätt, kultur och mål med sin verksamhet. Därför kan det vara bra att hålla det långsiktiga perspektivet i minne och att etablera samverkan stegvis.

Det finns exempel på kommuner som har inrättat en styrgrupp eller referensgrupp med de högsta cheferna för flera kommunala förvaltningar. I vissa fall har man valt att även ha med chefer från landstinget, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i styrgruppen. Att samla cheferna gör att det går att fatta beslut om samverkan som kan få genomslag i alla berörda verksamheter. Andra har funnit det mer användbart att istället ha en operativ styrgrupp med de personer som arbetar praktiskt med informationsansvaret. Kanske kan man tänka sig en organisation som har både en chefsgrupp som möts mer sällan och en operativ grupp som har tätare möten.

Det är inte säkert att det behövs några särskilda grupper för arbetet med informationsansvaret. Ofta kan man använda redan befintliga styrgrupper eller referensgrupper. På så sätt kan samverkan kring informationsansvaret säkerställas samtidigt som parallella strukturer och dubbelarbete undviks.

Några kommuner har valt att rent fysiskt samlokalisera de verksamheter som har ett ansvar för unga arbetslösa. Syftet med en sådan lösning är att sätta individens behov i centrum och förhindra att hon eller han skickas runt mellan olika instanser. En av fördelarna med en sådan organisation är att det ger en ökad möjlighet att ta tillvara kompetensen hos olika professioner, underlätta överföringen av ärenden och avdramatisera kontakten med de olika verksamheterna för den unga personen.

Naturligtvis finns det även andra, mindre formella, sätt att samverka. I många kommuner deltar helt enkelt tjänstemännen i de olika förvaltningarna regelbundet på varandras möten för att främja informationsutbytet.

Från projekt till permanent verksamhet

Det är inte ovanligt att en organisation kring informationsansvaret byggs upp med hjälp av externa projektmedel. Att ha tillgång till särskilda medel innebär en möjlighet att utveckla verksamheten och att pröva nya metoder. Vill man sätta i gång ett mer omfattande arbete med unga som varken arbetar eller studerar kan projektmedlen också hjälpa en att ta sig över den puckel som ofta uppstår när man börjar arbeta med en ny målgrupp.

Är avsikten att verksamheten ska bli permanent efter projektets slut underlättar det om denna inriktning finns med redan i planeringsstadiet. Då kan det vara en fördel att den politiska ledningen angett målsättningen att verksamheten ska implementeras i det ordinarie arbetet redan när projektet beslutas. Det underlättar också om den projektstruktur som byggs upp är hållbar även på lång sikt, eller i alla fall möjlig att förändra på ett sådant sätt. En fara kan annars vara att verksamheten blir alltför kostsam för att kunna fortsätta när det inte längre finns särskilda projektmedel. Ett sätt att komma runt det problemet kan vara att länka samman projektet med kom-

munens övriga verksamheter redan från start. En annan variant är att ansöka om utvecklingsmedel för arbetet först när en permanent organisation och finansiering är på plats.

Uppföljning och utvärdering

Det är viktigt att de insatser som görs inom ramen för informationsansvaret följs upp och utvärderas. Det handlar både om att säkerställa att det är rätt insatser som görs för rätt målgrupp och att motivera de kostnader som insatserna för med sig. Resultaten av både uppföljning och utvärdering är värdefulla beslutsunderlag för ansvariga politiker. Drivs arbetet i projektform är det bra om system för uppföljning och utvärdering är på plats redan innan projektet sätter igång, för att kunna utvärdera projektets effekter.

Ju enklare systemet för uppföljningen är, desto mer sannolikt att det faktiskt också kommer till användning. In- och utskrivningsblanketter är ett vanligt sätt att samla in information för uppföljning och utvärdering av insatser inom informationsansvaret. Ett sätt att kunna jämföra resultaten av olika typer av insatser, är att använda liknande in- och utskrivningsblanketter i alla kommunens verksamheter. Exempel på hur sådana blanketter kan se ut finns i bilaga 3. Om det är möjligt, kan det vara mycket användbart att följa

upp situationen för deltagarna också en tid efter att insatsen avslutats för att få en uppfattning om de långsiktiga effekterna.

I en del kommuner får deltagarna även fylla i en enkät mitt under en pågående insats. En sådan avstämning kan både användas som underlag för uppföljningen och för att uppmärksamma deltagarna på de framsteg som redan har gjorts. Det kan öka motivationen att fortsätta i verksamheten.

När det gäller insatser med anledning av informationsansvaret, menar många kommuner att det inte är tillräckligt att enbart följa upp om deltagarna fått arbete eller börjat studera efter insatsen. De har försökt komplettera med andra resultat som kan visa på utvecklingen hos individen, såsom ökat självförtroende eller bättre upplevd hälsa.

TIPS FRÅN ANDRA KOMMUNER

- Tänk igenom vad som kan vara relevant att följa upp i den egna kommunen. Det kan vara fler aspekter än insatserna och de som deltar i dem. Exempelvis kan det vara intressant att följa upp om det är många personer som tackar nej till en insats. En sådan uppföljning kan ge underlag till att utveckla och förbättra verksamheten.
- En annan faktor som kan vara intressant att följa är hur antalet deltagare utvecklas och vilka andra kommunala verksamheter de har deltagit i. Om en relativt stor andel av målgruppen exempelvis kommer från samma grundskola kan det vara idé att undersöka vad det beror på. Om insatserna kan göras redan under skoltiden istället för efter det att eleven har avbrutit studierna, minskar kostnaderna för både samhället och individen.
- För att få en bättre uppfattning om fördelningen av kommunens resurser, kan utvecklingen följas upp med avseende på både unga kvinnor och unga män. Om det är möjligt kan uppföljningen göras även utifrån andra diskrimineringsgrunder.
- Slutligen kan det vara bra att följa upp hela målgruppens utveckling över tid. Om gruppen har minskat kanske förändringen kan kopplas till kommunens insatser för unga. Det kan hjälpa beslutsfattare i kommunen att satsa resurser där de gör störst nytta. Omvänt kan åtgärder som ger ingen eller liten effekt utvecklas eller avslutas.

Information om unga utanför gymnasieskolan

Register över målgruppen

Registret, eller listan, över vilka som omfattas av informationsansvaret är själva hjärtat i arbetet. Genom att satsa tid och eftertanke på registrets utformning menar många kommuner att man lägger en god grund för det kommande arbetet. Om listan i sig inte utgör ett bekymmer, frigörs resurser som kan läggas på andra delar av informationsansvaret. Initialt kan det krävas en del arbete att komma i kontakt med alla personer på listan. När det väl är gjort en gång är det lättare att hålla informationen aktuell, i synnerhet i mindre kommuner.

Alla kommuner har olika system för att ta fram sina listor. Många baserar dem på befolkningsregistret, och samkör det med register över vilka som är inskrivna i kommunens skolor. Vid löpande uppdatering gör detta att man även fångar upp ungdomar som flyttar in till kommunen under läsårets gång.

Många gånger är det den verksamhet som administrerar antagningen till gymnasieskolan som tar fram informationen om vilka unga som inte påbörjat någon gymnasieutbildning. Uppgifterna från gymnasieantagningen kan omfatta de personer som ansökt men inte antagits till en utbildning, de som antagits men inte dykt upp vid registreringen samt de elever som gått på ett introduktionsprogram men som inte sökt till något nationellt program.

För att förfina sökningen och även hitta de elever som läser på andra kommuners skolor, stämmer en del kommuner av listan mot systemet för interkommunala ersättningar och ersättningar till fristående skolor. Genom att koppla systemet till de interkommunala ersättningarna, ska eleverna komma upp på listorna om de avbryter sina studier och skolan därmed slutar få ersättning för henne eller honom.

Det förekommer även att kommuner köper uppgifter från Verket för högskole-service (VHS) för att få information om vilka ungdomar som har en gymnasieexamen eller ett slutbetyg från gymnasiet. Det gäller framförallt större kommuner, som använder uppgifterna till att avföra dessa ungdomar från listan och arbetet med informationsansvaret.

Unga som omfattas av arbetet med informationsansvaret har ibland redan varit föremål för någon kommunal åtgärd. Därför kan det finnas mycket kunskap om den unga inom någon annan verksamhet i kommunen. Det händer att personal i dessa verksamheter får kännedom om att en ung kvinna eller ung man har slutat gå i skolan, innan detta har hunnit registreras i systemen. Ibland kan det också vara anhöriga eller vänner till den berörda som kontaktar kommunen.

Vilket system som fungerar bäst i den egna kommunen beror som alltid på de lokala förutsättningarna. Om det finns många friskolor i kommunen eller om många i målgruppen förväntas läsa på folkhögskola, kan även detta vara bra att få information om i systemet. Kommunen kan också ta kontakt med grundskolorna för att ta reda på vilka elever som kommer att gå kvar där ytterligare ett år.

En erfarenhet som många kommuner lyfter fram är att det är mycket viktigt att det register kommunen använder inte bygger på en enskild persons nätverk. Även om det är värdefullt med personliga kontakter, gör detta att arbetet

med informationsansvaret blir mycket sårbart. Den dagen personen i fråga slutar, riskerar man att få börja om från början med att bygga upp systemet.

Som tidigare beskrivits är det en bedömningsfråga hur ofta registret ska uppdateras. Lagen anger att det ska ske löpande, vad det innebär får man komma fram till i arbetet med att ta fram mål och riktlinjer för informationsansvaret. I dag förekommer allt från att kommunen uppdaterar en gång i veckan eller till och med en gång om dagen, till en gång i månaden eller mer sällan.

Kontakt med de ungdomar som omfattas

När listan väl är på plats börjar arbetet med att kontakta personerna på den. Det här arbetet syftar i första hand till att informera sig om hur den unga är sysselsatt, eftersom många kan ha en sysselsättning som inte syns i kommunens register. Om det är aktuellt kan kontakten också syfta till att informera om vilket stöd kommunen har att erbjuda den unga personen.

Den första kontakten är vanligen ett brev eller vykort till folkbokföringsadressen. Exempel på hur ett sådant brev kan se ut finns i bilaga 3. I de fall personen i fråga är under 18 år, kan brevet skickas till vårdnadshavaren eller till både vårdnadshavaren och den unga själv. Det är inte ovanligt att den unga ifråga låter bli att svara på det här brevet, även om hon eller han är sysselsatt och inte behöver något stöd från kommunen.

”Även med telefonsamtal kan det vara svårt att få kontakt, många ungdomar svarar inte när det är okända nummer som ringer. Då kan andra kontaktsätt vara via sms, e-post eller Facebook, om det går att hitta den informationen.”

En studie som Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) genomförde 2012, visade att svarsfrekvensen på de här breven varierade mellan 10 procent och 90 procent²⁷. Den stora variationen tyder på att det kan vara värt att prova olika utformningar brevet eller vykortet om man inte får så många svar. Genom att enbart skicka ut brev med skriftlig information, riskerar man att

Not. 27. Fördjupningsstudie - Unga som varken arbetar eller studerar. Kommunförbundet Stockholms Län 2012.

inte nå dem som inte läser svenska. Risken minskar om brevet är enkelt och tydligt formulerat eller om det kompletteras med information på flera språk.

Även med telefonsamtal kan det vara svårt att få kontakt, många ungdomar svarar inte när det är okända nummer som ringer. Då kan andra kontaktsätt vara via sms, e-post eller Facebook, om det går att hitta den informationen. Det kan också ge resultat att lämna information om kommunens arbete med informationsansvaret på fritidsgårdar, idrottshallar och andra platser där ungdomar befinner sig.

Hembesök är en annan del av det uppsökande arbetet. Trots att man kanske inte når så många personer på det sättet, kan det motivera den unga att själva ta kontakt med kommunen för att förekomma ett inplanerat besök.

EXEMPEL: Navigatorcentrum i Trelleborg

I Trelleborg har kommunens arbetsmarknadsnämnd satt upp som mål att varje elev som avbryter sina gymnasiestudier ska kontaktas samma dag som Navigatorcentrum får kännedom om avbrottet. Genom samverkan med skolan försöker kommunen säkerställa att inga avbrott sker utan att Navigatorcentrum får kännedom om det i förväg, eller senast samma dag.

Den första kontakten är ett brev som skickas hem till eleven eller till elevens vårdnadshavare, om hon eller han är under 18 år. I brevet ombeds eleven att kontakta Navigatorcentrum inom en viss tid för att meddela hur hon eller han är sysselsatt. Språket i brevet är anpassat till målgruppen och försöker vara lättillgängligt. I de fall det är möjligt att få fram rätt uppgifter, kontaktar Navigatorcentrum även eleverna per telefon, sms, e-post eller via Facebook.

Om inte något av detta ger resultat, skickas ett andra brev till eleven eller vårdnadshavaren. I brevet ombeds personen återigen ta kontakt med kommunen. Samtidigt informerar man om att ifall ingen kontakt tas, så kommer Navigatorcentrum att göra ett hembesök. Tidpunkten för hembesöket meddelas också i brevet. Detta gör ofta att de unga som faktiskt har en sysselsättning hör av sig till kommunen. Hembesöken görs alltid av två personer och uppskattas vanligen mycket av föräldrarna. Även om de inte får tag i mer än en handfull personer under en dags arbete, bedömer Navigatorcentrum att det är värt att fortsätta med hembesöken.

I Trelleborg har Navigatorcentrum en egen sida på Facebook med information om verksamheten. Där skickar de även mejl till personer som de tror omfattas av informationsansvaret. I mejlet ber de personen i fråga att lägga till Navigatorcentrum bland sina vänner. Det är upp till individen att bestämma om att göra det, Navigatorcentrum lägger inte själva till några vänner. I dag de omkring 700 vänner på Facebook, vilket är resultatet av ett långsiktigt arbete.

Genom sin närvaro på Facebook har Navigatorcentrum märkt att många av ungdomarna i deras målgrupp är vänner med varandra. Allteftersom de får kontakt med fler personer, kan de därför använda deras nätverk för att komma i kontakt med ytterligare personer som omfattas av informationsansvaret.

Information till elever i grundskolan

Det finns flera exempel på kommuner som har valt att informera alla elever redan i grundskolan om var de kan vända sig om det skulle uppstå problem under gymnasiestudierna. Det kan göras genom att besöka alla grundskolors avgångsklasser eller genom att skicka brev till alla elever som ska börja gymnasiet.

De kommuner som arbetar för att göra verksamheten med informationsansvaret mer synlig för kommunens ungdomar, berättar att det lett till att den unga oftare själv tar kontakt med dem. Samtidigt medger de att detta är något utav en balansakt. Samtidigt som de unga måste veta var de kan få stöd och vägledning, får inte verksamheten framstå som ett alternativ till gymnasieutbildning.

EXEMPEL: Salems kommun

Varje vårtermin skickar Salems kommun ut ett brev till alla som går i årskurs nio och som är folkbokförda i kommunen. I brevet önskar kommunen lycka till med de stundande gymnasie-studierna. Samtidigt informerar de om verksamheten med informationsansvaret och om vilka resurser som finns i form av studie- och yrkesvägledare, kuratorer med mera ifall studierna inte skulle falla ut så som man tänkt sig. Ett andra brev skickas ut under mitten av höstterminen som en påminnelse till de elever som är inskrivna på gymnasiets första läsår.

Sekretess

Sekretesslagstiftningen innebär begränsningar för att dela information om en enskild individ mellan olika kommunala nämnder eller mellan kommunen och andra myndigheter, till exempel Arbetsförmedlingen. Sekretessen kan dock hävas helt eller delvis av den berörda personen själv²⁸. Med andra ord kan sekretessbelagda uppgifter lämnas ut om den enskilde själv samtycker till det.

De kommuner som har en bra organisation för arbetet med informationsansvaret har hittat lösningar för att dela information kring individen. Vanligtvis sker detta genom rutiner för blanketter där individerna kan lämna samtycke till informationsutbyte kring henne eller honom. Exempel på en sådan blankett finns i bilaga 3. Därmed behöver inte sekretessbestämmelserna vara ett hinder för arbetet.

Många kommuner menar däremot att det är ett problem att Arbetsförmedlingen inte alltid kan meddela när de avslutar sitt arbete med en person som omfattas av informationsansvaret. Det kan handla om någon som kommunen lotsat till Arbetsförmedlingen, som skrivits in men som sedan inte dyker upp på förmedlingen och därför blir avskrivna efter en tid. Det kan leda till att kommunen felaktigt tror att den unga fortfarande tar del av Arbetsförmedlingens insatser. Även detta borde dock kunna lösas med samtyckesblanketter vid inskrivningen.

VILKA VAR DE VANLIGASTE KONTAKTSÄTTEN 2010?

› Brev	› E-post
› Telefon	› Facebook
› Hembesök	› Egen webbsida
› Tidningsannonser	› Fritidsgårdar
› Sms	› Arbetsförmedlingen

Källa: Skolverket (2011)

Not. 28. Offentlighets- och sekretesslag (2009:400), 12 kap. § 2.

Insatser

Syftet med att kommunen ska hålla sig informerad om ungas sysselsättning, ska vara att kunna erbjuda individuella insatser. Det finns inte någon skyldighet att erbjuda några särskilda åtgärder och vilka insatser som kommunerna erbjuder varierar. I det här avsnittet tittar vi närmare på vilka insatser som kommuner kan erbjuda de ungdomar som de kommer i kontakt med i arbetet med informationsansvaret.

Som tidigare beskrivits har kommunens möjligheter att erbjuda andra insatser än gymnasieutbildning begränsats under senare år. Trots detta finns idag en rik flora av olika verksamheter för unga som varken arbetar eller studerar runt om i landet. Den i särklass vanligaste insatsen är gymnasieutbildning i

VILKA VAR DE VANLIGASTE INSATSERNA 2010?

- › Studier inom det individuella programmet
- › Studier på sfi
- › Praktik inom det individuella programmet
- › Studier på gymnasiesärskola
- › Studier på annat gymnasieprogram
- › Arbeta eller praktik (ej inom det individuella programmet)
- › Studier på folkhögskola
- › Arbeta inom ramen för Jobbgarantin för unga
- › Studier inom vuxenutbildningen

Källa: Skolverket (2011)

någon form, ofta inom ramen för ett introduktionsprogram. En fullgjord gymnasieutbildning är också en av de viktigaste faktorerna för att lyckas etablera sig på arbetsmarknaden.

För en ung person som avbrutit sina gymnasiestudier är det dock inte alltid ett möjligt alternativ att återuppta studierna med en gång. Då kan i stället andra insatser vara framgångsrika. Nästan alla kommuner har en arbetsmarknadsenhet eller liknande som under vissa förutsättningar kan erbjuda insatser. En del har verksamheter som särskilt vänder sig till ungdomar. Bedömningen av vilken insats som är lämplig för den enskilda individen är av stor betydelse och kan också kräva samverkan mellan olika aktörer.

Precis som gymnasieskolan är en frivillig skolform, har en ung person rätt att tacka nej till att ta del av insatser inom ramen för informationsansvaret. Det gäller så länge den unga personen i fråga inte tar emot ekonomiskt bistånd från kommunen. Om den unga tackar nej är det bra att komma överens om när en ny kontakt ska tas med den berörda personen.

Flera kommuner påtalar vikten av att insatserna omfattar mer än några enstaka timmar varje eller varannan vecka. Deras erfarenhet är att ett av målen med insatserna är ge deltagarna rutiner och en känsla av samhörighet. Några menar till och med att det är aktiviteten och grupptillhörigheten i sig som är viktigast, snarare än själva innehållet i insatsen. De är därför måna om att kunna erbjuda deltagarna heldagsaktiviteter. För en del ungdomar kan det å andra sidan vara svårt att delta i en heltidsinsats med en gång. Då kan det finnas ett behov av att successivt trappa upp deltagandet över en längre tid.

TIPS FRÅN ANDRA KOMMUNER

- › Förutom insatsens innehåll kan det vara bra att tänka igenom var de olika insatserna ska genomföras. Vilken är den mest strategiska placeringen av verksamheterna om man ser till kommunens ungdomars behov?
- › Följ upp deltagandet i kommunens verksamheter för att kontrollera att det finns insatser för alla grupper – oavsett kön, bakgrund eller eventuella funktionsnedsättningar.
- › Om kommunen erbjuder flera olika insatser kan det vara bra att tydliggöra den röda tråden för alla som arbetar i verksamheterna. Det gör det lättare att hänvisa personer till den verksamhet som de har störst nytta av.

Introduktionsprogrammen

I och med gymnasiereformen 2011 ersatte fem introduktionsprogram det tidigare individuella programmet. Introduktionsprogrammen ska vara ett flexibelt utbildningsalternativ för de elever som inte är behöriga till något av gymnasieskolans nationella program och är därför ett viktigt verktyg i arbetet med informationsansvaret. Inom ramen för ett introduktionsprogram kan eleven erbjudas både studier och praktik.

Studier på introduktionsprogrammen ska normalt sett bedrivas på heltid. Om en elev inte kommer upp i heltid enbart av att läsa in sina grundskolebetyg, kan en lösning vara att ge eleven möjlighet att läsa gymnasiekurser och grundskoleämnen samtidigt. Eleverna får inte någon examen efter studier på ett introduktionsprogram, men däremot ett studiebevis.

INTRODUKTIONSPROGRAMMEN

- Preparandutbildningen är avsedd för elever som vill gå ett specifikt nationellt program, men som inte är behörig till detta. Utbildningen ska omfatta högst ett år om det inte finns synnerliga skäl.
- Programriktat individuellt val vänder sig till elever som inte är behöriga till ett visst nationellt yrkesprogram men som har godkända betyg i bland annat svenska. Skolan kan ta in eleven på det aktuella programmet när som helst under året.
- Yrkesintroduktion står öppen för ungdomar som inte är behöriga till ett yrkesprogram. Syftet är att erbjuda en yrkesinriktad utbildning som underlättar för eleven att etablera sig på arbetsmarknaden, eller som leder till studier på ett yrkesprogram.
- Individuellt alternativ riktar sig till elever som inte är behöriga till ett yrkesprogram och som behöver en särskilt anpassad utbildning. Programmet syftar till att eleven ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden.
- Språkintrouktion står öppen för nyanlända elever, som inte är behöriga till ett nationellt program och som har ett behov av en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket. Språkintrouktion utformas för en enskild elev och har ingen angiven tidsgräns.

Källa: Skolverket (2011)

Alternativa studievägar för behöriga elever

Introduktionsprogram vid synnerliga skäl

Det är bara de elever som saknar behörighet till gymnasieskolan som ska gå på introduktionsprogrammen. Detta är en stor förändring jämfört med det tidigare individuella programmet som var öppet för alla elever. Bara i undantagsfall, och om det finns synnerliga skäl, kan en behörig elev tas emot till introduktionsprogrammen Yrkesintroduktion eller Individuellt alternativ. Med synnerliga skäl avses enligt Skolverket exempelvis att en elev trots anpassningar och kraftfulla insatser från skolans sida står i begrepp att helt avbryta sina studier i gymnasieskolan och att yrkesintroduktion eller individuellt alternativ framstår som de enda alternativen till detta²⁹.

Det finns ännu inte någon uppföljning av i vilken utsträckning kommunerna använder möjligheten att åberopa synnerliga skäl för behöriga elever att läsa på ett introduktionsprogram. Däremot visar Skolverkets antagningsstatistik för läsåret 2011/12 att andelen elever som går på introduktionsprogram inte skiljer sig särskilt mycket från den andel som de senaste åren påbörjat studier på det individuella programmet. Läsåret 2011/12 började totalt 18 procent, eller nästan var femte elev, bland eleverna i år 1 på ett introduktionsprogram. Av dessa gick 93 procent i en kommunal skola.

Not. 29. Stödmaterial Introduktionsprogram, Skolverket 2011.

Reducerat program

En gymnasieelev som har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt, kan befrias från undervisningen i en eller flera kurser³⁰. Ett sådant reducerat program ska beslutas inom ramen för ett åtgärdsprogram och omfatta det antal poäng som bedöms rimligt för den enskilde eleven. Syftet med redueringen är att eleven tack vare en lugnare studietakt ska kunna klara övriga studier på det valda programmet. Möjligheten att reducera ska ses som en ren stödåtgärd och den är avsedd att användas restriktivt³¹. Reducerat program ger rätt till studiehjälp om eleven deltar i undervisningen i enlighet med hans eller hennes individuella studieplan³².

En elev som har slutfört ett reducerat program får ett studiebevis, men inte någon gymnasieexamen. Det innebär att elever som har gått ett reducerat program inte blir behöriga att läsa vidare på högskolan. Reduceringen ger å andra sidan eleven en möjlighet att få med sig så mycket som möjligt från gymnasieskolan. Eleven kan senare komplettera sin utbildning inom vuxenutbildningen. Det går även att förlänga en enskild elevs utbildningstid i gymnasiet om det skulle vara lämpligt.

Vuxenutbildning eller folkhögskola

För några elever kan studier inom vuxenutbildningen eller på folkhögskola vara ett alternativ till gymnasieskolan. Åldersgränsen för studier vid kommunal vuxenutbildning är 20 år, men kommunen kan ge dispens för yngre studerande om det finns särskilda skäl med hänsyn till den sökandes personliga förhållanden³³. Även folkhögskolan har en åldersgräns, och de som studerar där måste vara över 18 år eller fylla 18 år senast under det kalenderår kursen börjar. Yngre elever får läsa på folkhögskola inom ramen för ett introduktionsprogram i gymnasieskolan.

Praktik

Praktik är en av de vanligare insatserna som kommunen erbjuder ungdomar som varken arbetar eller studerar. Temagruppen Unga i arbetslivet har sammanställt några faktorer som har visat sig öka sannolikheten att praktiken ska vara framgångsrik för både deltagare och för den som tar emot praktikanten³⁴.

Först och främst handlar det om att sätta upp ett tydligt formulerat syfte med praktiken, tillsammans med en plan för genomförande och uppföljning.

Not. 30. Gymnasieförordning (2010:2039).

Not. 31. Proposition 2008/09:199 Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan, s. 123-124.

Not. 32. CSN:s föreskrifter och allmänna råd om studiehjälp (CSNFS 2011:4).

Not. 33. Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning.

Not. 34. I praktiken sänker vi trösklarna - en skrift om meningsfull praktik, Temagruppen Unga i arbetslivet (2011).

Det är också en framgångsfaktor om praktiken är frivillig för deltagaren och om praktikantens lärande dokumenteras och synliggörs. En annan aspekt som Temagruppen pekar på är vikten av att avsätta tillräckligt med tid för att stödja den unga deltagaren både inför, under och efter själva praktiken.

På praktikplatsen behöver handledaren ha tillräckligt med tid för den unga. Instruktionerna för arbetet och de förväntningar som finns på praktikanten måste vara tydliga. Temagruppens studie visar också att de arbetsledare som tar emot unga praktikanter framför allt gör det av sociala skäl, för att ta ett samhällsansvar.

Sociala hänsyn vid offentlig upphandling.

Ett sätt att hitta lämpliga praktikplatser är att dra nytta av de offentliga upphandlingar som görs i kommunen. En kommun har möjlighet att ta sociala hänsyn vid sådana upphandlingar, exempelvis för att främja ungas sysselsättning³⁵. Det kan till exempel handla om att inom den specifika upphandlingen avsätta ett visst antal praktikplatser eller traineeanställningar för målgruppen.

Att ställa krav på att det upphandlade företaget ska anställa eller ge praktikplatser år ungdomar handlar om att sätta upp särskilda villkor för hur kon-

Not. 35. Socialt ansvarsfull upphandling - En handledning till sociala hänsyn i offentlig upphandling, Europeiska kommissionen 2010.

traktet ska fullgöras. Reglerna för hur detta får göras och för offentliga upphandlingar i stort är tämligen komplicerade. Här kan upphandlingschefen, eller motsvarande, i kommunen vara till hjälp.

”Ett sätt att hitta lämpliga praktikplatser är att dra nytta av de offentliga upphandlingar som görs i kommunen.”

EXEMPEL: Botkyrka kommun

I Botkyrka beslutade man sig för att ta sociala hänsyn vid offentliga upphandlingar eftersom allt mer av det kommunala arbetet läggs ut på entreprenad. Inför varje upphandling görs en bedömning av om det kan vara lämpligt med sociala hänsyn i det aktuella fallet. De företag som upphandlats anställer sedan ett antal ungdomar på en traineeanställning under en begränsad tid. Platser kan erbjudas alla unga som saknar en fullständig gymnasieutbildning, det vill säga inte bara de som omfattas av informationsansvaret. Hittills har detta skett i liten utsträckning, oftast inom parkförvaltningen. Planen är att utöka och bredda verksamheten framöver. Många av de unga som erbjuds en anställning står långt från arbetsmarknaden och kommunen rustar och stödjer personen både inför och under anställningen.

EXEMPEL PÅ ANDRA INSATSER

- Motiverande insatser
- Självstärkande insatser
- Lärlingsplatser
- Arbetsförmedlingens insatser
- Ungdomsanställningar
- Feriejobb
- Sommarskola
- Deltidsarbete och deltidsstudier
- Kurser i arbetslivskunskap
- Open College Network
- Rehabiliteringsinsatser

Försörjning

Det är vårdnadshavaren som är försörjningsskyldig för en ung person under 18 år, även om hon eller han inte går i gymnasieskolan. Om den unga studerar är vårdnadshavaren försörjningsskyldig fram till 21 års ålder.

För ungdomar under 18 år finns det små möjligheter till att få ekonomisk ersättning för att delta i arbetsmarknadsinsatser utanför gymnasieskolan. Vid insatser genom Arbetsförmedlingen ges bara aktivitetsstöd till de som är över 18 år, en åldersgräns som normalt även gäller för ekonomiskt bistånd. Den som går ett introduktionsprogram kan däremot få studiehjälp från CSN på samma sätt som andra gymnasieelever.

Det är inte ovanligt att de unga som tillhör målgruppen har en problematisk ekonomisk situation. Det kan innebära svårigheter med att själv bekosta utgifter i samband med exempelvis en praktikplats ifall det inte utgår någon ersättning alls. Det kan handla om bussbiljetter, lunchmat eller andra kostnader förknippade med praktikplatsen eller annan insats. Det kan också vara svårt att motivera sig att delta i en heltidsaktivitet som inte berättigar till någon ersättning. I dagsläget saknas det dock lagstöd för kommunen att erbjuda någon sådan ersättning till unga under 18 år.

EXEMPEL: Ung resurs i Västerås

Inom Ung resurs ges arbetslösa ungdomar mellan 18 och 25 år möjlighet att under sex månader arbeta halvtid inom kommunen och samtidigt studera för att komplettera sina betyg. Kommunfullmäktige i Västerås stad har beslutat att satsa på verksamheten både för att motverka ungdomsarbetslöshet och för att marknadsföra kommunen som arbetsgivare.

Deltagarna i Ung resurs får avtalsenlig lön för sin halvtidstjänst och får på så sätt hjälp att finansiera studierna. Ung resurs vänder sig till unga som saknar behörighet till gymnasieskolan, som inte har slutbetyg från gymnasiet eller som saknar högskolebehörighet. Den unga personen ansöker själv om att bli antagen till Ung resurs och det första som händer är att en studieplanering tas fram tillsammans med kommunens centrum för vuxenutbildning. Därefter får deltagarna gå en introduktionsvecka på arbetsmarknadsenheten innan de börjar arbeta.

Förebyggande arbete

När en elev avbryter sina studier är det inte en avgränsad händelse. Ofta är det en längre process som har lett fram till avhoppet. Tidiga och effektiva insatser för elever som riskerar att inte klara skolan är därför av stor vikt för att förhindra senare skolavbrott. Sådana insatser kan handla om allt från studie- och yrkesvägledning tidigt i grundskolan, till en mer aktiv roll för elevhälsan. I det här avsnittet berör vi dock enbart insatser som rör de unga som omfattas av informationsansvaret, det vill säga elever i gymnasieåldern.

Det är ofta inte samma personer som arbetar med informationsansvaret som med andra insatser för att minska studieavbrotten i skolan. Därför är det viktigt att hitta rutiner för att dela erfarenheter från varandras arbete och att informera varandra om elever som ligger i riskzonen för att hoppa av sina studier. Den information som samlas in genom arbetet med informationsansvaret kan komma till stor nytta även i skolans förebyggande arbete.

Att motverka studieavbrott

Ungefär var tredje gymnasieelev behöver antingen längre tid än tre år på sig för att fullfölja sin utbildning, eller avbryter gymnasiestudierna helt. Kraven på kompetens ökar på arbetsmarknaden och det har blivit betydelsefullt att ha avslutat en gymnasieutbildning för att varaktigt etablera sig på arbetsmarknaden.

I rapporten *Motverka studieavbrott* redovisar Sveriges Kommuner och Landsting andelen elever som de senaste åren fullföljt gymnasiet³⁶. Några av de gymnasieskolor som lyckas väl med att hjälpa eleverna att fullfölja sin utbildning intervjuades också, för att undersöka deras arbete med att motverka

Not. 36. Motverka studieavbrott – gymnasieskolans utmaning att få alla elever att fullfölja sin utbildning, SKL 2012.

studieavbrott. I rapporten beskrivs ett antal gemensamma framgångsfaktorer för dessa skolor, som kan sammanfattas så här:

1. **Bra bemötande** är avgörande för hur elever trivs och kan tillgodogöra sig utbildningen. Denna faktor betonas starkt på flera skolor. Ett bra bemötande handlar bland annat om att de vuxna i skolan ser alla elever och har höga förväntningar på deras förmåga. Genom att personalen tror på varje elevs vilja att lyckas, ser de som sitt uppdrag att skapa rätt förutsättningar för att varje individ ska klara sina studier.
2. **Tydliga mål och betoning på resultat** gör skillnad för hur skolor lyckas med att utbilda eleverna. Av stor betydelse är att skolorna mäter och analyserar närvaro och avbrott samt genomför åtgärder för att så många elever som möjligt ska klara av sina utbildningar. På de framgångsrika skolorna är målsättning tydlig genom hela organisationen, från huvudmannen till det enskilda arbetslaget, och resultaten återkopplas till eleverna ofta och regelbundet.
3. **Att vara på rätt utbildning** är en betydelsefull orsak till att elever känner motivation för gymnasiestudierna. Ett flexibelt utbud, en bra introduktion och tillgång till kvalificerad studie- och yrkesvägledning hjälper eleverna att hitta rätt studieväg. Skolorna har även hittat flexibla lösningar för att elever ska kunna byta program under studietiden.
4. **Kvalitet genom samarbete och delaktighet** är en genomgående framgångsfaktor. I intervjuerna beskriver personalen att de lär av varandra, att de involverar elever i utvecklingsarbetet och har en välutvecklad samverkan med arbetslivet. Personalen samarbetar, löser utmaningar tillsammans och är tillgängliga för varandra.
5. **Förmågan att upptäcka och tillgodose elevers behov** är central i det systematiska kvalitetsarbete som framgångsrika skolor bedriver. Rutiner säkerställer en noggrann uppföljning av elevernas resultat samtidigt som kompetensen hos elevhälsans personal utnyttjas effektivt. Exempel på de förbyggande insatser skolorna erbjuder är inspelade lektioner, tillgängliga sammanfattningar av lektionerna, avsatta tider för extra undervisning eller handledning samt tillgängliga lärare och specialpedagoger. Ofta arbetar specialpedagogerna konsultativt genom att hjälpa lärarna i deras arbete med att stödja eleverna.

EXEMPEL: Ljungby kommun

På Sunnerbogymnasiet i Ljungby har man genomfört en strategi för att ändra perspektivet på gymnasieutbildningen. Numera har man övergivit den gamla bilden av att gymnasieskolan är frivillig och att det är upp till eleverna om de vill satsa på utbildningen eller inte. Istället har man arbetat fram en insikt om att skolan måste möta individernas förutsättningar och särskilda behov. Den här omställningen, tillsammans med andra insatser, har lett till att skolan i dag tillhör de gymnasieskolor i Sverige som har lägst andel elever som avbryter sin utbildning.

Övergången från grundskola till gymnasieskola

Övergången från grundskolan till gymnasieskolan kan uppfattas som svår av många elever. För att underlätta den här processen kan det vara ett stöd att upprätta rutiner för en grundlig överlämning till den mottagande gymnasieskolan. Då kan elever som riskerar att avbryta sina studier få ett bra mottagande redan från första dagen i den nya skolan och hon eller han kan bli bemött utifrån sina tidigare kunskaper och erfarenheter. I det här arbetet kan det vara värdefullt att involvera specialpedagoger och studie- och yrkesvägledare för att bedöma stödbehovet hos den enskilda eleven.

Lönar det sig?

Kostnaderna för att tidigt i livet ställas utanför både arbete och studier riskerar att bli mycket höga, både för den drabbade individen och för dess familj. Det gäller såväl ekonomiskt som personligt och hälsomässigt. Även för samhället riskerar de ekonomiska kostnaderna för att låta en ung person hamna utanför att bli avsevärda på bara några års sikt. Det innebär att investeringar i unga personer som riskerar att inte klara skolan eller som står utanför både arbete och studier kan bli ekonomiskt mycket lönsamma.

Nationalekonomerna Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog har i flera studier försökt beräkna de samhällskostnader som är förknippade med unga som varken arbetar eller studerar. De menar att man förenklat kan räkna med att runt 12–13 procent av en årskull riskerar att hamna i utanförskap och att kostnaden för varje enskild person uppgår till omkring 10–15 miljoner kronor under en livscykel³⁷.

Det innebär att det finns en mycket stor ekonomisk potential i att stödja en ung person i att återgå till sin utbildning eller att etablera sig på arbetsmarknaden. Även relativt kostsamma insatser kan ge så mycket som 40 miljoner kronor eller mer tillbaka om de lyckas. Det innebär att en insats som kostar en halv miljon kronor per person i princip bara behöver lyckas få en person på hundra tillbaka till skolan eller ut på arbetsmarknaden för att ha varit lönsam rent ekonomiskt³⁸.

Det finns både direkta och indirekta kostnader förknippade med unga som varken arbetar eller studerar. Direkta kostnader är exempelvis utgifterna för ekonomiskt bistånd, men även kostnader för eventuella andra insatser. Det kan röra sig om utredningar inom socialtjänsten, institutionsvistelser, vård

Not. 37. Helhetssyn och långsiktighet – strategier baserade på socioekonomiskt tänkande, Ingvar Nilsson (2011).

Not. 38. Det är bättre att stämma i bäcken än i ån – Att värdera de ekonomiska effekterna av tidiga och samordnade insatser kring barn och unga, Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog (2008).

eller rehabilitering. De indirekta kostnaderna består framförallt av förlusten av inkomstskatter och andra skatteintäkter samt det produktionsbortfall som uppstår när en person i arbetsför ålder inte arbetar. Till detta ska läggas att en ofullständig skolgång alltför ofta går i arv mellan generationer. Dessa kostnader kan vara svåra att beräkna och i synnerhet de indirekta kostnaderna är lätta att underskatta. Under en hel livstid kan det dock röra sig om väldigt stora summor pengar.

Temagruppen Unga i arbetslivet har undersökt lönsamheten i ett antal arbetsmarknadsprojekt för ungdomar³⁹. Snittkostnaden för de insatser som undersökts i studien var 66 400 kronor per deltagare. Enligt Temagruppens beräkningar är detta en kostnad som sparades in redan under det första året efter att den unga deltagit i projektet. Sett på längre sikt visar beräkningarna på en lönsamhet på över 400 000 kronor per deltagare efter fem år. Mediantiden för att projekten ska betala sig själva var enligt studien sju månader.

Not. 39. Det lönar sig, Temagruppen Unga i arbetslivet (2011).

I sammanhanget är det viktigt att peka på det långa tidsperspektivet och på att vinsterna inte alltid tillfaller de verksamheter som kostnaderna uppstår i. Tidiga insatser i grundskolan kan exempelvis ge besparingar inom familjehemsplaceringar flera år senare. De satsningar som görs i dag kan i vissa fall snarast ses som en social investering för framtiden.

Vinsterna med tidiga insatser ligger dock inte alltid så långt fram i tiden. Exempelvis kommer kommunen att snabbt märka effekten av om man lyckas minska andelen elever som behöver ett eller två extra år på sig för att klara gymnasieskolan. Den genomsnittliga nettokostnaden för en svensk gymnasieelev uppgick till nästan 93 000 kronor 2011. Kostnaden varierar mellan 75 000 kronor och 140 000 kronor per elev i kommunerna⁴⁰.

Det kan alltså vara lönsamt, eller till och med mycket lönsamt, för samhället att underlätta ungas övergång från skola till arbetsmarknad. Oavsett hur lagen om informationsansvaret tolkas, kan det med andra ord finnas goda skäl för kommunen att arbeta med målgruppen. Det ekonomiska perspektivet kan vara användbart att ha med sig när man diskuterar satsningar inom ramen för informationsansvaret. Genom att beräkna både långsiktiga och kortsiktiga kostnader för unga som varken arbetar eller studerar, kan man frigöra medel för förebyggande insatser.

Not. 40. Öppna jämförelser - Gymnasieskola 2012, SKL (2012).

Bilagor

- › Bilaga 1: Att tänka på – Kommunernas informationsansvar (s. 50)
- › Bilaga 2: Lästips (s. 51)
- › Bilaga 3: Exempel på dokument (s. 53)
- › Bilaga 4: Bakgrunden till informationsansvaret (s. 64)

Att tänka på – Kommunernas informationsansvar

- Var ligger det politiska ansvaret för kommunens informationsansvar?
- Vilken är den ansvariga förvaltningen?
- Vilka mål finns för verksamheten?
- Hur ska målen följas upp och verksamheten utvärderas?
- Hur ofta och på vilket sätt ska återrapporteringen till chefer och politiker göras?
- Finns det rutiner för samverkan mellan kommunens olika förvaltningar?
- Inom vilken verksamhet ska det praktiska arbetet med informationsansvaret genomföras?
- Vilken kompetens ska personalen ha?
- Hur kan information om vilka ungdomar som omfattas av informationsansvaret inhämtas och uppdateras?
- Hur ofta ska informationen uppdateras?
- Finns det rutiner för hur de ungdomar som är aktuella ska kontaktas?
- När ska en ny kontakt tas med en ung person som tackat nej till en insats?
- Vilka insatser ska kommunen erbjuda de unga som kontaktas?
- Vilka andra verksamheter bedrivs i kommunen som påverkar arbetet med informationsansvaret?
- Finns det en röd tråd i kommunens olika verksamheter? Går det att samordna dessa verksamheters utvärderingar och uppföljningar?
- Hur ser rutinerna ut när det gäller samtycke till informationsutbyte kring individen?
- Vilka andra aktörer behöver kommunen samverka med i arbetet? Hur ska denna samverkan organiseras?

Lästips

Om informationsansvaret

- › *Vad gör kommunerna för unga som inte går i gymnasieskolan? En rapport om det kommunala informationsansvaret (uppföljningsansvaret).* Skolverket, 2011.
- › *Fördjupningsstudie – Unga som varken arbetar eller studerar.* Kommunförbundet Stockholms Län, 2012.
- › *Det kommunala uppföljningsansvaret – som kommunerna ser det.* Sveriges Kommuner och Landsting, 2008.

Om unga som varken arbetar eller studerar

- › *Unga som varken arbetar eller studerar – hur många är de och vad gör de?* Temagruppen Unga i arbetslivet, 2011.
- › *2012 års uppföljning av unga som varken arbetar eller studerar.* Temagruppen Unga i arbetslivet, 2012.
- › *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe.* European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound), 2012.

Om insatser för unga

- › *Ungas övergångar mellan skola och arbete. Förutsättningar, lokala strategier och åtgärder.* Olofsson, Lundahl, Lexelius, Rolfsman och Östh, Umeå universitet, 2012.
- › *Arbetsförmedlingens återsrapportering 2012 17f. Ungdomar.* Arbetsförmedlingen, 2012.
- › *I praktiken sänker vi trösklarna – En skrift om meningsfull praktik.* Temagruppen Unga i arbetslivet, 2011.

- *Stödmaterial introduktionsprogram.* Skolverket, 2011.
- *Insats med kvalitet – kvalitetssäkring av insatser som erbjuds unga.* Ungdomsstyrelsen, 2012.

Om att räkna på kostnader för utanförskap

- *Vänta inte! Guide för investeringar i tidiga insatser för barn och unga.* Sveriges Kommuner och Landsting, 2012.
- *Värdet av en god uppväxt – Sociala investeringar för framtidens välfärd.* Sveriges Kommuner och Landsting, 2012.
- *Mosaik – en kalkylmodell som underlättar beslut om tidiga insatser för barn och unga.* Sveriges Kommuner och Landsting, 2012.
- *Det lönar sig II – En analys av arbetsmarknadsprojekts ekonomiska lönsamhet.* Temagruppen Unga i arbetslivet, 2012.

Exempel på dokument

På de här sidorna har vi samlat några exempel på dokument från olika verksamheter som arbetar med informationsansvaret. De här är exempel som olika kommuner delat med sig av och som vi hoppas kan fungera som en inspiration för andra. Däremot har inte SKL tagit ställning till det exakta innehållet i dokumenten.

- › Brev om informationsansvaret, Navigatorcentrum Trelleborg (s. 54)
- › Uppföljande e-post, Navigatorcentrum Trelleborg (s. 55)
- › Brev om informationsansvaret till grundskoleelever, Salems kommun (s. 56)
- › Samtyckesblankett, projektet KomAn (s. 57)
- › Rutinbeskrivning, Stockholms stad (s. 58)
- › In- och utskrivningsblankett, Stockholms stad (s. 59–61)
- › In- och utskrivningsblankett, Navigatorcentrum Östersund (s. 62)

Brev om informationsansvaret, Navigatorcentrum Trelleborg

Hej,

Här kommer ett brev till dig från Navigatorcentrum i Trelleborg. Anledningen till att du får detta brev är att vi har fått information om att du inte är inskriven på någon skola i Trelleborg och vi skulle gärna vilja veta vad du hittar på. Vi har nämligen fått i uppgift av kommunen att ta reda på vad de ungdomar som inte läser på gymnasiet i Trelleborg gör för något. Om de till exempel pluggar någon annanstans, jobbar eller gör något helt annat utifrån intresse.

Vi vill kolla så att allting är bra med dig och berätta vad vi gör på Navigatorcentrum. Hos oss finns det möjlighet att snacka jobb, studier, hur det är att åka utomlands som volontär och mycket annat. Läs vår folder och se om det är något som passar dig. Du kan även gå in på vår hemsida för att se vad som händer just nu.

Det är jätteviktigt att du hör av dig till oss senast ...!

Du kan kontakta oss genom att sms:a, ringa, maila eller komma in till oss på Navigatorcentrum. Vi har öppet måndag till fredag mellan kl 13-16. Du kan även kontakta oss på www.facebook.se/navigatorcentrum

Om vi inte hör ifrån dig så kommer vi att försöka komma i kontakt med dig igen.

Ha en bra dag!

Mvh

Ungdomsutvecklare

Ungdomsutvecklare

TELEFON

0410-734060

MAIL & HEMSIDA

navigatorcentrum@trelleborg.se

www.navigatorcentrumtrelleborg.se

www.facebook.com/navigatorcentrum

ADRESS

Östra Vallgatan 2, 231 52 Trelleborg

navigator
centrum
TRELLEBORG

Uppföljande e-post, Navigatorcentrum Trelleborg

Hej!

Hur är det med dig?

Anledningen till att vi hör av oss till dig är att vi har fått information om att du inte går i skolan i Trelleborg. Stämmer det? Om det är så att du inte går i skolan är vi nyfikna på vad du gör för något?

Skriv tillbaka!

Ha en bra dag!

Hälsningar

Ps. Vi har skickat lite mer information om Navigatorcentrum till dig per post, men du kan redan nu gå in på vår hemsida www.navigatorcentrumtrelleborg.se och läsa mer om oss. Ds.

TELEFON

0410-734060

MAIL & HEMSIDA

navigatorcentrum@trelleborg.se

www.navigatorcentrumtrelleborg.se

www.facebook.com/navigatorcentrum

ADDRESS

Östra Vallgatan 2, 231 52 Trelleborg

navigator
TRELLEBORG centrum

Brev om informationsansvaret till grundskoleelever, Salems kommun

SALEMS KOMMUN

Hej!

Sommarlovet är här och många av er står inför gymnasiestudier, arbete eller annan sysselsättning. Vi vill önska alla kommunens ungdomar lycka till i framtiden och passa på att skicka med information som kan vara bra att känna till.

Gymnasieintagningen

Om du har frågor om intagningen till gymnasieskolan kan du vända dig till Gymnasieintagningen. Kontaktuppgifter: www.gyantagningen.se eller 08-5800 8000, telefontid måndag till torsdag kl 9-11.

Felval

Har du valt fel program eller inriktning kan du göra ett sent ändringsval efter slutantagningen i mån av plats. De tre första veckorna på gymnasiet lämpar sig bäst för ett byte ifall man tycker att man valt fel program. Kontakta studie- och yrkesvägledaren på din gymnasieskola.

Behörighet

Om du inte blev behörig till nationellt program på gymnasiet kan du, som inte redan gjort det, söka ett introduktionsprogram. Det finns fem olika program. Du kan kontakta din studie- och yrkesvägledare från grundskolan eller [redacted] som arbetar med introduktionsprogram i kommunen. Kontaktuppgifter till [redacted] eller [redacted].

Informationsansvar/uppföljning

Kommunen har ett ansvar att följa upp ungdomar mellan 16-20 år för att fånga upp dem som saknar sysselsättning. Via Växthuset kan olika insatser erbjudas. Du kan själv kontakta mig, [redacted].

Ett stort lycka till i framtiden!

[redacted]
Samordnare Växthuset

Postadress
Salems kommun
14480 Roninge

Besöksadress
Säby Torg 16

Telefon
0853259800

Webbplats
www.salem.se

Epost
info@salem.se

Org nr
212000-2874

Bankgiro
210-9569

Samtyckesblankett, projektet KomAn

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Samtycke till informationsutbyte mellan parterna vid deltagande i projektet KomAn

Syftet är att de olika parterna inom projektet KomAn ska kunna samverka kring mina behov och på bästa sätt kunna hjälpa mig ut i arbete eller utbildning.

Jag samtycker till att följande parter får utbyta information och ta del av handlingar som finns om mig samt lagra och bearbeta uppgifterna i databaser enligt personuppgiftslagen (PuL): *Arbetsförmedlingen, Socialtjänsten, Försäkringskassan och Europeiska socialfonden (ESF).*

Ev. övriga parter:

De uppgifter som jag godkänner informationsutbyte om är:

- om jag är inskriven på Arbetsförmedlingen
- om jag har ersättning från Försäkringskassan
- om det finns några aktiviteter hos de olika parterna
- om jag har några arbetshinder och hur de påverkar min arbetsförmåga
- läkarintyg/utlåtanden som har betydelse för min arbetsförmåga
- att bedömning av min arbetsförmåga får diskuteras mellan parterna

Samtycket gäller från dagens datum och som längst till 2012-06-30, men kan när som helst återkallas av mig. I så fall avbryts deltagandet i KomAn.

Nynäshamn (datum): _____

Underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Personnummer: _____

Handläggare/Myndighet _____

 Arbetsförmedlingen

 Försäkringskassan

arbete och nya möjligheter för alla

Rutinbeskrivning, Stockholms stad

ARBETSMARKNADSFÖRVALTNINGEN
UTREDNINGS- OCH UTVECKLINGSSTABEN

SID 1 (1)
2012-05-08

Rutinbeskrivning Kua på Jobbtorg Uppsök

Rutiner

Kontakt med nya i Walter/vilande

Från första kontaktförsöket tills att brevet skickats skall det ta max **1 månad**.

- **Telefon**
Ring vid 3 tillfällen (sök på eniro, hitta, ratsit och sök vårdnadshavare i Walter)
- **Sms**
Skicka ett sms om du ej får tag i personen per telefon.
- **Facebook**
Sök ungdomen, skicka ett meddelande (enligt standardmallen)
- **Brev**
Om du ej når ungdomen via telefon, sms eller facebook skicka ett standard brev hem till ungdomen/målsman.
- **Lokalt nätverk**
Parallellt med ovan. Om du fortfarande ej får tag i ungdomen kontakta då dina lokala nätverk t ex fältassistenter, kontaktperson på stadsdelen, arbetsförmedlingen.
- **Meddela sedan gymnasieslussen** [REDACTED]
Om du fortfarande inte fått tag i ungdomen **efter 2 månader** meddela då [REDACTED] att lägga ungdomen vilande under 6 månader i Walter med orsak: förslag ej nådd JT.

Samtliga åtgärder inom **2 månader**

Prioriteringslista vilande orsaker i Walter

Prio 1/vill ha kontakt med JOBTRG

Prio 2/EJ NADD

Prio 3/NEJ

Prio 2/ARB

www.stockholm.se

In- och utskrivningsblankett, Stockholms stad (1/3)

16-19 ÅRIGA UPPFÖLJNINGSMALL FÖR ESMAKER

PERSONUPPGIFTER

Kön Kvinna Man

Ålder 16 17 18 19

Mitt senaste betyg har jag från: 7 8 9 Något betyg från gymnasiet

Hur lång tid har du haft kontakt med Jobbtorg?

< 1 mån 1-3 mån 3-6 mån > 6 mån

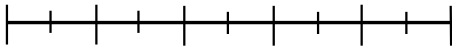
DELAKTIGHET

Vem ville att du skulle komma till Jobbtorg?

jag mina föräldrar soc (socialtjänsten) skolan AF Övrigt

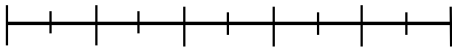
1- MIN FRAMTIDSTRO

1.1. Jag vet vad jag vill göra i min närmsta framtid

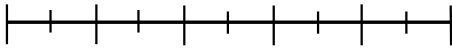
1 2 3 4 5 6
Instämmer inte alls Instämmer helt
Kommentar:

1.2. Jag vet vad jag är bra på

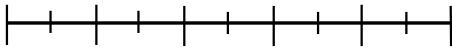
1 2 3 4 5 6
Instämmer inte alls Instämmer helt

1.3. Jag vet vad jag är intresserad av

1 2 3 4 5 6
Instämmer inte alls Instämmer helt

1.4. Jag vet vad jag vill lära mig

1 2 3 4 5 6
Instämmer Instämmer

www.stockholm.se

In-och utskrivningsblanketter, Stockholms stad (2/3)

inte alls helt

1.5. Jag tror att jag är nära att få ett arbete

1 2 3 4 5 6

Instämmer inte alls Instämmer helt

1.6. Det är troligt att jag börjar studera igen inom 3 år

1 2 3 4 5 6

Instämmer inte alls Instämmer helt

1.7. Jag har varit med och bestämt över min planering på Jobbtorg

1 2 3 4 5 6

Instämmer inte alls Instämmer helt

Kommentar:

2- ARBETSFÖRUTSÄTTNINGAR

2.1. Hur är din fysiska hälsa? (markera på skalan)

1 2 3 4 5 6

Inte alls bra Inte bra Mindre bra Ganska bra Bra Mycket bra

Kommentar:

2.2. Hur är din psykiska hälsa? (markera på skalan)

1 2 3 4 5 6

Inte alls bra Inte bra Mindre bra Ganska bra Bra Mycket bra

Kommentar:

2.3. Anser du att din fysiska eller psykiska hälsa påverkar din arbetsförmåga

Ja Nej

16-19 ÅRIGA UPPFÖLJNINGSMALL FÖR ESMAKER -JOBBTORG

www.stockholm.se

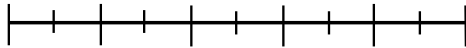
In-och utskrivningsblanketter, Stockholms stad (3/3)

Om ja, på vilket sätt?

(I mitten av och i slutet av kontakten)

3. COACHNING OCH VÄGLEDNING

3.1. Nu vet jag vad jag kan jobba med

1

2

3

4

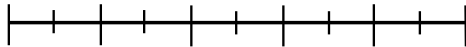
5

6

Instämmer
inte alls
Kommentar

Instämmer
helt

3.2. Nu vet jag vilka studier jag kan välja

1

2

3

4

5

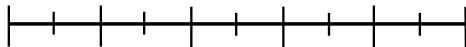
6

Instämmer
inte alls
Kommentar

Instämmer
helt

4. NÖJDHET

4.1. Hur nöjd är du med det stöd du har fått från Jobbtorg?

4.2. Vad har varit bra?

4.3. Vad har varit mindre bra?

4.4. Har du saknat något i vårt stöd? Om ja; vad?

In- och utskrivningsblankett, Navigatorcentrum Östersund

Navigatorcentrum
Inskrivningsmapp

Startdatum:.....
Slutdatum:.....

Fullmakt	SOC
GW	AF
Kodad	JBY
Inskrivn AF	Friskeer
CV	Psykiatrisk
Jobbsöak	FK
USA	NC
	LC
	ANNAN

Efternamn	Person nr
Förnamn	Coach

Vad tror du att NC kan hjälpa dig med?

Hur ser du på dina möjligheter att få ett arbete i dag?
1 _____ 5 _____ 10 _____

Avslutning

Hur ser du på dina möjligheter att få ett arbete i dag?
1 _____ 5 _____ 10 _____

Hur tiden på NC uppfyllt dina förväntningar du hade från början?
1 _____ 5 _____ 10 _____

Bemötande från personalen?
1 _____ 5 _____ 10 _____

Vad har varit bäst?
Vad har varit sämst?
Vad kan förändras?

○

Personuppgifter

Adress _____ Tel _____

Postnummer och ort _____ Mobil _____

E-post _____ Folkbokförd _____

Medborgarskap _____ Nationalitet _____ Medlemsal _____ Tolkbekov _____

Om något händer, vem kontaktar vi?

Namn _____ Tel arb _____ Tel _____

Relation _____

Hur har du fått info om NC?

Övrigt

Avslutningsorsak enligt GW:

Avslutningsorsaken flytt och inflyttad

Bakgrunden till informationsansvaret

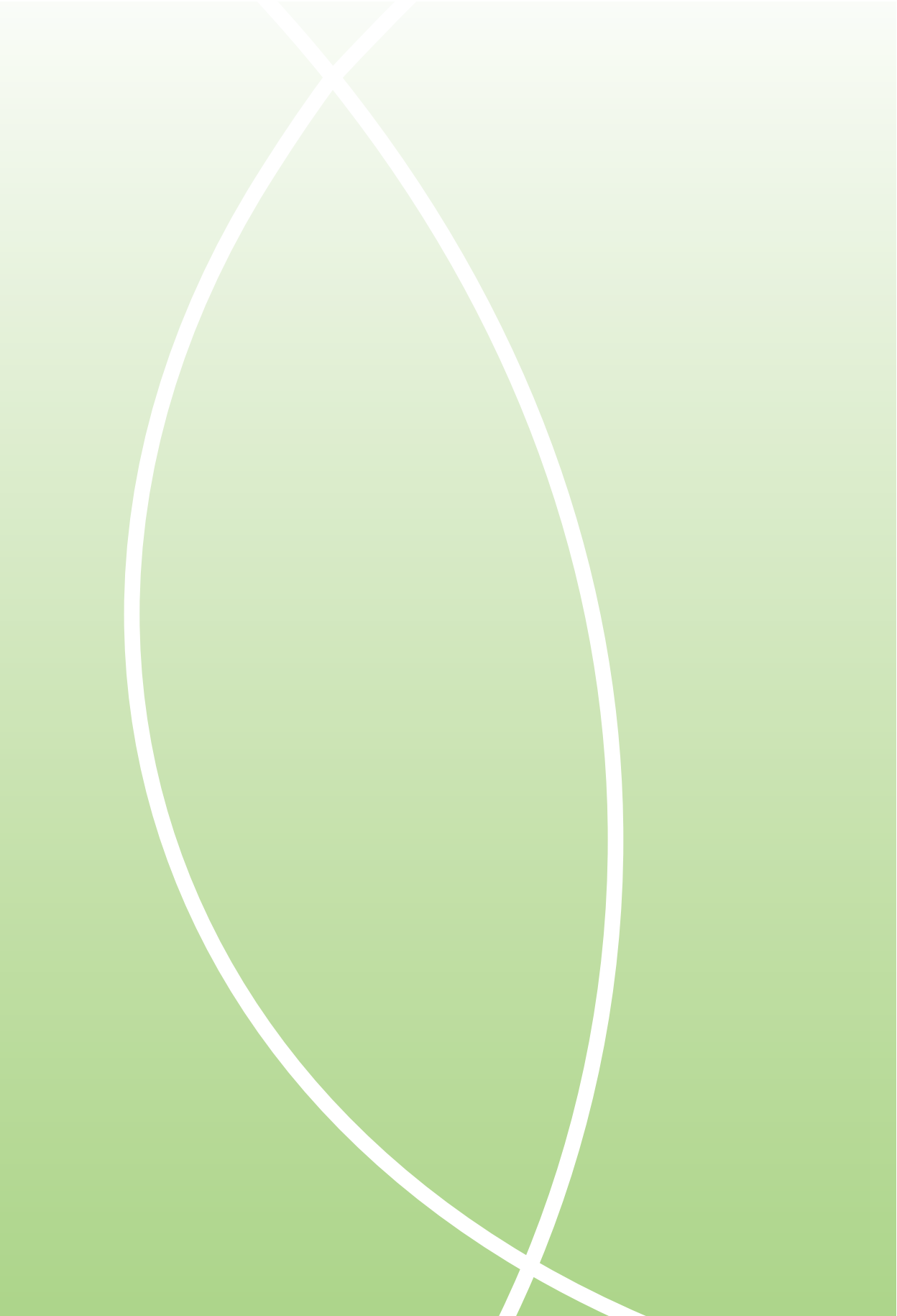
I den skollag som trädde i kraft 1986 fanns en bestämmelse om hemkommunens skyldighet att hålla sig informerad om ungdomars sysselsättning. I bestämmelsen angavs ett antal åtgärder som kommunerna var skyldiga att erbjuda de unga som saknade sysselsättning. Ansvaret kallades för det kommunala uppföljningsansvaret och omfattade ungdomar till och med 18 år.

Den här uttryckliga bestämmelsen togs bort när gymnasieskolan reformerades i början av 1990-talet. I och med reformen blev kommunen skyldig att erbjuda gymnasieutbildning till alla ungdomar. Det gällde även de som inte hade antagits till något program eller som avbröt sina studier. Dessa elever kunde nu erbjudas en plats på ett specialutformat eller individuellt program.

Visserligen togs bestämmelsen om uppföljningsansvaret bort ur skollagen, men avsikten var inte att det skulle avskaffas. Istället var tanken att det skulle utgöra en integrerad del av den nya gymnasieskolans verksamhet. Det här ledde dock till olika tolkningar av hur uppföljningsansvaret skulle genomföras, eftersom lagstiftningen uppfattades som alltför otydlig.

Därför infördes ett förtydligande av ansvaret i skollagen 2005. Bestämmelsen anger inte längre några särskilda insatser som kommunen är skyldig att erbjuda och kallas därför ofta för det kommunala informationsansvaret. Detta har lett till att det numera råder en viss begreppsförvirring och många använder fortfarande den gamla benämningen, uppföljningsansvaret.

I den nya skollagen, som trädde i kraft den 1 juli 2011, står bestämmelsen om informationsansvaret kvar i princip oförändrad.

Kommunernas informationsansvar

En guide om lagstiftning, ekonomi och praktiska insatser för unga som varken arbetar eller studerar

Kommunernas informationsansvar är en bestämmelse i skollagen som innebär att kommunerna är skyldiga att hålla sig informerade om hur deras ungdomar mellan 16 och 20 år är sysselsatta om de inte går i gymnasieskolan. Syftet med att samla in informationen är att kunna erbjuda stöd till unga som varken arbetar eller studerar och som saknar en gymnasieutbildning. Informationsansvaret är därmed en viktig del i arbetet för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

I den här guiden belyser SKL kommunernas informationsansvar ur flera olika aspekter. Vi försöker besvara frågor som vad kommunen är skyldig att göra, hur andra aktörers ansvar ser ut och, inte minst, hur kommunen praktiskt kan arbeta med informationsansvaret. Hur ungdomsarbetslösheten kan minskas är en fråga som engagerar starkt ute i kommunerna. Vår förhoppning är att guiden ska bidra med stöd och inspiration i det här arbetet.

Beställ eller ladda ner på www.skl.se/publikationer

ISBN 978-91-7164-887-7

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Post: 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se